

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . . . K 28.—
za en mesec . . . . . 2'20
za Nemčijo celoletno . . . 29.—
za ostalo inozemstvo . . . 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . . . K 24.—
za en mesec . . . . . 2'—
V upravi prejema: mesečno . . 1'70

Sobotni izdaja:

za celo leto . . . . . 7'—
za Nemčijo celoletno . . . 8'—
za ostalo inozemstvo . . . 12'—

SLOVENEK

Inserati:

Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat . . . . . po 15 v
za dvakrat . . . . . " 13 "
za trikrat . . . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poročna oznanila, zahvale, smrtnele itd.:
enostolpna pettivrsta po 18 vin.

Poslano:

enostolpna pettivrsta po 30 vin.
Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
delje in praznike, ob 5. uri pop.
Redna letna priloga Vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravnišтво je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ovrške 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Sijajen shod S. L. S. v Ljubljani.

(Dalje.)

DEŽELNI ODBORNIK DR. EVGEN
LAMPE

je govoril:

Dragi moji! Bil sem zadnji čas načelnik kluba S. L. S. Moja prva dolžnost je, da po razpustitvi deželne zbornice izrečem zahvalo vsem poslancem S. L. S. za njihovo možato in zavestno delo v vsej pretekli volilni dobi. Može, govori se o velikem delu, ki ga je naša stranka izvršila, ampak to delo je bilo mogoče edinole zaradi tega, ker so vsi naši poslanci kakor en mož skupaj držali. To je železna veriga, v katero se lahko zaletavajo naši nasprotniki, niti enega člana niso mogli izdreti iz te verige. Torej najprej izrečem iskreno zahvalo vsem bivšim tovarišem v deželnem zboru, izrečem pa tudi zahvalo vsem županom kranjske dežele, ker na občinah sloni naša moč. To je ravnotako kakor pri hiši. Če je fundament slab, je slaba cela hiša, če je pa fundament dober, je dobra tudi hiša. Naša stranka je močna zaradi tega, ker so nam zveste občine in ker so županstva poštena po celi deželi. (Pritrjevanje.)

Mi smo nastopili v deželnem zboru kot S. L. S. To je naše ime, in kar je v tem imenu izrečenega, to naša stranka izpolnjuje. Naša stranka si je postavila med svoja vodilna načela to, da zagovarja v javnosti krščansko svetovno naziranje. To je naša stranka izpolnila in jaz moram obenem kot duhovnik izreči zahvalo vsem svojim tovarišem v deželnem zboru, kateri so od prvega do zadnjega zvesto držali to svojo obljubo.

Poglejmo na šolsko polje. Na šolskem polju smo varovali krščansko vzgojo, in ako kdo vpije danes o strahovladah na šolskem polju, mora biti to samo kak tak učitelj, ki svojih dolžnosti ne izpolnjuje, kajti kar je poštenega v učiteljstvu, je našlo najboljšo podporo in negovanje v naši stranki. Naša stranka je varovala tudi krščansko pravost, kolikor more to storiti deželni zbor in županstva, in meni bodo morali tudi duhovniki priznati, da koder so naši župani, je tudi pravost boljša kakor prej. Manj se pijačuje, manj je razgrajanja in vpitja in zgodi se manj lumparij kakor prej. To, gospodje, je jasno celi deželi. Naša stranka je slovenska stranka. Mi nismo taki kakor so naši svobodomiselniki nasprotniki. Kaj pa je svobodomiselstvo? Kdor hoče vedeti, kaj so svobodomiselniki, naj gre pogledat v

tiste države, koder imajo vlado v rokah svobodomiselniki. Na primer na Portugalsko, koder so cerkve ropali in požigali, samostane plenili, krščanske šole odpravljali, vsakega v ječo vtaknili, ki ni bil njihovih misli. Tam so zatrli vse krščanske liste ter smejo izhajati samo liberalni listi, tam so ječe prenapolnjene političnih jetnikov. To je prava strahovlada, to je vlada, da se človeku pred očmi stemni, ako pomisli na nesrečo, ki jo povzroča deželi, na nečloveške muke, katere izvršujejo svobodomiselniki nad svojimi nasprotniki. Mi nismo ničesar storili proti liberalcem, kar bi imelo samo senco krivice proti komurkoli. Noben liberalec se ne more pritožiti, da smo mu kaj vzeli, kar mu gre. Tega liberalci tudi ne trdijo, ampak vpijejo vedno, zakaj jim ne damo tega, kar jim ne gre, zakaj jim ne delimo nagrad in miločin. Jaz sem tolikrat in tolikrat že rekel: Ja, prijatelji moji, kako pa moremo mi kaj deliti, ko smo po vaših lastnih izjavah že vse zapravili. Kadar boste priznali, da sploh še kaj imamo, takrat bomo šele govorili, ali moremo kaj dati ali ne.

Glavno delo naše stranke je bilo pa na gospodarskem polju, kajti to je v kompetenci deželne zbornice. Pojdite danes po celi deželi, in sicer v najbolj oddaljene hribovske vasi in vprašajte ljudstvo, kaj smo storili. Povsod bodo ljudje pokazali in rekli: to in to se je zgodilo. Pokazali vam bodo nove ceste, pokazali vam bodo nove mostove in nove vodovode. Pa ni samo to, kar je zgradila dežela, ampak zgled dežele je vplival tudi na naše občine, da so tudi te popravile svoja občinska pota. V krajih, kamor prej ni mogla stopiti človeška noga, vodijo lepe deželne ceste, in gozdovi, katerih prej ni bilo mogoče izkoristiti, so danes dostopni, in s tem je zelo zrasla vrednost naše dežele. Pa pridejo nasprotniki in pravijo: »Ti denar zapravljajš.« Poglejte samo naše nove ceste. Samo svet ob cesti je trikrat toliko več vreden, kakor je cesta stala. Mi smo v petih letih, odkar imamo vlado v rokah, zgradili čez 140 km novih cest in 16 velikih mostov. Zgradili smo mnogo vodovodov, ki imajo 160 km cevij. Pomislite, koliko časa se mora samo hoditi, da se prehoji 160 km; mi smo pa to vse prekopali in cevi položili. Najboljše studence smo zajeli in napeljali vodo v vasi in mesta. Čez 20.000 ljudi, ki so prej pili slabo vodo ali ki ob suši niso imeli niti kaplje vode, imajo danes izvrstno studenčnico v hiši. Sedaj pa pride kdo in reče: Prijatelji, ti denar zapravljajš. Ali je to zapravljanje denarja, če ljudem preskrbljujemo zdravo pitno vodo? V deželnem zboru mi je nemški baron rekel: Kaj je pa treba na kmetih vodovode delati? Jaz sem

mu odgovoril: Kmet ravnotako rad vodo pije, kakor mešan, potrebuje je pa še več, ker jo rabi tudi za živino in za gospodarstvo. Po mislih liberalcev naj imajo samo bogatini in meščani vse ugodnosti, reveži naj se pa martrajo, in tem niti kaplje vode ne privoščijo. Revež naj hodi po 3 do 4 ure daleč s sodom po vodo in pripelje malo umazane luže, katero mu pa še vol med potjo izpije, tako da pripelje domov skoro prazen sod. Tako so liberalci mislili in tako so tudi delali in zato mi na njihovo vpitje nič ne damo, kajti cela dežela je priča o našem delu, in kamorkoli pridemo, niti eden si ne upa več črhniti besedice, da to ni dobro in pošteno delo. Na tem polju bomo napredovali, in jaz upam, če nam Bog da še eno volilno dobo preživeti, da bo kranjska dežela lepše izgledala, kakor takrat, ko smo jo prevzeli od liberalcev.

Omenilo se je tudi že vprašanje deželnih elektrarn. Jaz vam hočem nekaj podatkov povedati, ki utegnejo mnenje o tem nekoliko pojasniti. Prvič, kar se tiče Završnice. Deželni zbor je sklenil, da se na Gorenjskem, v najbolj naprednem delu naše dežele, koder je danes še največ industrije in koder se da najbolj izpeljati, s to akcijo začne. Jaz nisem vzel tega dela nikdar z malenkostnega stališča ene naprave, ampak sem se postavil na stališče, da se mora tako izpeljati, da zadostuje kolikor mogoče velikemu številu ljudi in mu pomaga do gospodarskega razvoja. Mi nismo nikdar spočeli te akcije zato, da bi delali dobiček za deželo. Mi nismo judovski akcionarji, da bi samo na to gledali, da bi dividende vlekli, ampak naš namen je, da se povzdigne gospodarstvo dežele, da ljudstvo dobi novih dohodkov, novega dela, da se sploh blagostanje ljudstva povzdigne do tiste višine, na kateri stoje danes bolj napredne dežele. Tukaj so mi liberalci nastavili past. Ja, so rekli, mi smo tudi za to, ampak ti nam najprej položi račun, koliko se bo na leto dobilo, koliko se bo prodalo in koliko bo stroškov. Dokler nimamo natančnega računa, toliko časa smo zoper to napravo. To se pravi, zahtevali so rentabiliteto. Može, če kdo gradi kak nov most, ali bo kdo prišel in rekel, ti predno boš naredil most, dokaži, kdo bo hodil čez, koliko bodo ljudje plačevali, dokaži, da se bo obrestoval in nosil dobiček. In ali je že kdaj železnični minister, ko je gradil novo železnico, vnaprej vedel, kdo se bo s tisto železnico vozil. Take stvari se morajo napraviti po potrebi. Ako se vidi, da so potrebne, ako je toliko napredka v deželi, da se morejo take naprave izkoristiti, potem se morajo narediti, kakor ceste in železnice ter vodovodi. V resnici je pa tudi nekaj sorodnega pri

tem. Le pogledajte te daljnovode! To so moderne ceste, to so moderne železnice. Namesto, da se prevaža premožek po železnici, se danes pošlje električna iskra po žici v daljne kraje. To so najmodernejša sredstva, s katerimi se industrija povzdigne in postane velika.

Kar se torej tiče Završnice, so imele liberalne laži kratke noge. V včerajšnji seji deželne zbornice so bila oddana že vsa dela, ki so za elektrarno potrebna, torej tudi strojna dela, in jaz upam, da bo že pri prvi napravi tudi domača industrija dobila precejšen delež zaslužka in da bo marsikateri delavec, ki je čez zimo zgubil zaslužek, od sedaj naprej tudi pozimi imel svoj zaslužek.

Sedaj pa preidemo k električni napravi ob Ljubljani. Ta zadeva stoji takole. Ko je bil v Ljubljani za župana še Ivan Hribar, takrat sem jaz ljubljanskega župana uradno povabil v deželni dvorec na razgovor, kako bi se dalo to delo izvršiti in izrabiti za podporo ljubljanske mestne elektrarne, sicer bi to naredila dežela sama. Kakor rečeno, sem jaz uradno povabil Ivana Hribarja na ta razgovor, toda Ivan Hribar se ni odzval uradnemu pozivu deželne zbornice in ni sam prišel, ampak je poslal enega uradnika, ki je izjavil, da ni pooblaščen, kaj povedati. Kmalu nato je bil ljubljanski župan odstavljen in je bil potem v Ljubljani za župana izvoljen dr. Ivan Tavčar. Potem sem povabil v deželni dvorec dr. Tavčarja in sem mu povedal, da je projekt izgotovljen in da bo gotovo dežela gradila elektrarno. Ljubljanski župan, ki je bil navzoč pri obravnavah v deželnem zboru, in ki je prej kot deželni odbornik vedel za vse moje projekte, se je postavil na stališče, da dežela ne sme graditi elektrarne, je izjavil, da zahteva za Ljubljano posebno koncesijo in je napovedal deželi, bo ter rekel, da bo šel do upravnega sodišča. Torej, z mestom ni bilo nič narediti. Obrnili smo se do kmetov, zastopnikov ljubljanskega barja. Vse to veliko delo bo ogromno veliko stalo — skupni stroški bodo znašali 6 milijonov kron. Vse to delo bo izvršeno v prvi vrsti v korist ljubljanskemu mestu in izvršuje se to delo z namenom, da se izboljšajo poljedelske razmere na barju. Stavbni gospodar jezu, ki se bo napravil pri št. Petru, je glavni odbor za obdelovanje barja, in zaradi tega je popolnoma napačno, če se po Ljubljani govori, da mi hočemo mestu kaj vzeti, kajti gospodar te naprave je glavni močvirski odbor. Mestu torej ne moremo nič vzeti, ker nič nima. Zaradi tega smo se obrnili do barjanov, ki so nas takoj razumeli. Cesar ni mogel razumeti ljubljanski župan, to je takoj jasno razumel naš bar-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušček, poslovenil dr. Leopold Lénard.

(Dalje.)

»Najprej je treba iti z dovoljenjem k okrajnemu glavarju, on vas mora sprejeti in se z vami pogoditi in zgovoriti v zadevi spomenika . . . potem on napiše na uradnem papirju, da po njegovem mnenju vsak posestnik na kmet rad da za spomenik toliko in toliko kopejk od orala, primerno vašemu proračunu, katerega mu predstavite. V tem slučaju pobere župan od kmetov in z graščin del, ki pride na vsakega, in odpošlje naznanjenemu blagajniku. To je prosta in lahka pot, ako pa prosite sami za darove, vam nikdo ne bo nič dal, tega vas lahko zagotovim in jaz poznam kraj in ljudi.«

»Zahvalim se vam, Foma Aleksandrovič, za pouk in migljaj,« dal mu je roko, »toda ta smrkovec Revski me je razburil, kajti ženskam morem odpustiti, toda ne njemu. Ali veste kakšen svet? Kaj?«

»Hm . . . veste, stari Revski je prebrisan lisjak, z vsemi je dober in ne

marajo mu delati sitnosti . . . Edinole orožnik, dasiravno tudi on pri njem biva, vam more pomoči. Toda to je vaša reč, da najdete . . . razumete, Mihael Vladislavovič,« in pogledal mu je v oči.

»Vem,« je pokimal ta z glavo.

Vstopil je stražnik in pozdravil:

»Vaše visokoblagorodje bi hotelo morda ogledati, kako je urejeno po mestu?«

»Pojd . . . pridem tja,« je zaklical ježno, popu pa s tožbo: »Vidite, kakšno je moje življenje, človek bi se rad odpočil, oddahnil . . . ne, takoj kličejo v službo.«

Vstal je in zapel monduro vzdihovaje:

»Kdaj se zopet vidiva, Foma Aleksandrovič?«

»Pridite k meni . . . morda najdem prost trenotek, da se pogovoriva. A vi, kam?«

»Pojdem h glavarju.«

Ko je pop prišel v urad, ga je vprašal tajnik, ko sta se pozdravila:

»Kaj pa vi, batjuška?«

»Hotel bi se sniti z gospodom glavarjem.«

»Danes ni mogoče, ni časa.«

»Hm . . . škoda, toliko milj sem prišel . . .«

»Za kaj gre?«

»Za dotični križ . . .«

»To ve sam glavar.«

»Ali ne veste, Ivan Ivanovič, če je dovoljenje za popravo cerkve v Tesni, ker vozijo tvarino?«

»Poprašajte glavarja, ker jaz ne vem tega.«

»Hm . . . povejte mi vsaj, Ivan Ivanovič, kaj se je zgodilo z mojo tožbo zoper upornega Šeloga?«

»Je . . . je . . . pride vrsta tudi nanjo. Takih tožb imamo na stotine. Težko, da bi vašo najprej rešili.«

»Hm . . . Ivan Ivanovič, ali se res danes pripelje gubernator?«

»Morebiti on sam, morebiti pa ne. Na vsak način pa važna figura,« ker snažijo mesto in smo mi vsi v slavnostnih uniformah.«

»Ali ne veste, kje se bo ustavil?«

»To je odvisno od njegove volje in fantazije, kako bi jaz vedel,« se je nasmejal naivnemu vprašanju.

»Torej na svidenje, Ivan Ivanovič.«

»Ali že greste, batjuška?«

»Sam ne vem, ali bi šel ali ne,« je odvrnil poslavljaje se, dasiravno je sklenil na vsak način počakati, dokler ne pride ona visoka oseba.

Da bi pregnal čas, je šel obiskat ondotnega popa, toda tu so snažili cerkev, cerkevno opravilo, župnišče in župnijsko opravilo, ker je bilo znano, da mora gu-

bernator po svoji dolžnosti biti v cerkvi.

Kamorkoli je pogledal na državna poslopja, a tudi veliko privatnih hiš, v katerih so stanovali uradniki, povsod je vladalo mrzlično gibanje, odpravljali so smeti, čistili stanovanja in urejevali hiše na zunaj.

Pop si je vzel sobo za prenočišče, se umil, počesal, očistil obleko, da bi naredil primeren nastop pred pričakovanim dostojanstvenikom. V tem je prišel židek in zaklical:

»Je že! . . . že prišel!«

»Ne veš, kdo?« in oblačil se je naglo.

»Ekstra-pošta, štirje konji . . . o, to je velik gospod . . . Glavar se mu je priklanjal in ga povabil k sebi.«

»Kdo pa je? Kaj?«

»Ne vem, kako bi vedel? Takoj stečem, da izvem.«

»Hm . . . pojd, pa priteki takoj k meni.«

»Kaj pa dobim za to?«

»Ti bom že dal . . . le izvedi.«

Čez nekaj časa se je prikazal ves zasoplen:

»Zdaj pa že vem, batjuška, dajte mi za moj trud.«

»Ah, ti nezaupljivež!« in dal mu je pet kopejk.

janski kmet. Sklenili smo pogodbo med deželno Kranjsko in barjanskimi kmeti. Kmetje prepustijo deželi v uporabo jez za napravo elektrike, dežela pa odstopi kmetom en del svojih dohodkov iz te naprave, in sicer plačamo kulturnega inženirja, ki bo skrbel za to, da se povzdigne kultura na ljubljanskem barju. To pogodbo smo sklenili pri notarju, je potrjena z notarskim aktom, leži sedaj pri ministrstvu, in tako bo dežela Kranjska gradila elektrarno ob Ljubljani.

Potem pridejo na vrsto še druge elektrarne, in sicer po potrebi. Mi bomo gradili samo tam, in samo toliko, za kolikor imamo že naprej zagotovljenih odjemalcev. Mi ne delamo v temi, ampak po jasnem programu in verodostojne račune. Zaradi tega pa lahko vsa javnost vzame na znanje sledeče: Kranjske elektrarne so izvršeno dejstvo, s tem naj računa kmet, obrtnik, meščan, mesta in dežela.

Napadali so našo stranko liberalci tudi zaradi deželnih financ. To je bila pa glavna reč. Mesce in mesce že smo slišali, da bo naša stranka ruinirala kranjsko deželo, da bo dežela prišla na kant itd. Poglejte, tudi v tem oziru je bila liberalna stranka tista, ki je delala naravnost škodo deželi. Kajti naša stranka je vedno rekla: Mi zahtevamo, da država odstopi en del svojih dohodkov, ker mi velike in drage naloge izvršujemo za državo. Dežela plačuje vse stroške za ljudsko šolstvo, dežela plačuje za bolnico in dežela plačuje tudi kosarne za orožnike. Največ stroškov povzročajo deželi pravzaprav tiste reči, za katere je država dolžna skrbeti. Liberalci so pa rekli, da naj mi pokrijemo vse izdatke in ves primanjkljaj s tem, da naložimo doklade našim ljudem. Mi tega nismo hoteli storiti, in liberalci so vpili: Na kant boste prišli, vse boste na boben spravili. Tačas, ko smo mi edino pametno gospodarili in nismo hoteli zvišati doklad, tačas se pripravljajo od države za nas zakon, po katerem država prepusti deželam del svojih dohodkov. In sedaj naj liberalci enkrat govorijo, ali bodo na škodo našim ljudem davki, ki se pripravljajo v državnem zboru. Prvič davki na automobile. Ali bo imel kdo izmed nas od tega kako škodo? Drugič davek na konjske dirke. Kdor ima take konje, da hodi k dirkam, ali tisti, ki pri dirkah stavi visoke svote, bo pač lahko plačal tudi nekoliko davka. Tretjič davek na šampanjec. Kdor ima 15 K za eno flašo šampanjca, ta bo pač tudi 16 K skupaj spravil. No, en davek je, ki bo morda tudi nam kaj škodoval, in to je davek na žganje. Ampak temu davku se lahko vsak odpove, vsak se ga lahko iznebi. Jaz vedno hujškam proti temu davku in ljudem govorim, naj ga nikar ne plačujejo. Finančni minister pravi, da ima že svoje šnopsarje, in sicer tako zanesljive šnopsarje, da je lahko popolnoma brez skrbi, četudi se ta davek še bolj zviša. Najhujši šnopsarji so Nemci na Koroskem, v Šleziji, na Moravskem in na Galiskem. Mi smo pa veseli, če kolikor mogoče malo tega davka plačamo na Kranjskem. Potem se zviša davek od dohodkov, in sicer onih oseb, ki imajo na leto čez 10.000 K dohodkov. No, kdor ima tako velike dohodke, bo pač tudi lahko utrpel tistih par kron, ki jih bo moral več plačati kakor sedaj.

To so davki, za katere se naši poslanci potegujejo, od katerih bo pa dobila tudi naša dežela en del.

Sedaj se pa vprašamo, kaj bi bilo, če

»Samo toliko, pa sem moral toliko tekati, se truditi... to je malo.«

»Daj nazaj, pasji sin... pojdem sam in poizvem.«

»Kaj bi kričali?« in je shranil novic: »Že vem, kaj je to od samega gubernatorja poslani po osebovimi poručenjama.« To je jako velika »figura« in mi vsi se bojimo.

»Zakaj pa vi?« se je nasmehnil.

»Kako, zakaj? Ali vi batjuška, ne veste, kakšna mu more priti fantazija? ... Ako bi se mu zahotelo ogledati patente, kaj pa?«

»Pojd... ne dolgočas me,« sam pri sebi je pa mislil: »Jaz že vem, zakaj je prišel ta uradnik za posebno naročila, to je moja zadeva,« se je nasmehnil ponosno, si pogladil lase in brado, dvignil rjaso, da bi se ne naprašila, in šel na ulico.

Šel je proti glavarjevemu domu in opazil, da je v uradniških krogih pojenjalo ono splošno napeto pričakovanje dostojanstvenika, a mesto je izgledalo zopet kot po navadi zaspano in zamenarjeno.

Okrog glavarjevega doma so se sukali stražniki, a pri dveh osedlanih konjih sta stala dva častniška služabnika, pripravljena na vsak migljaj.

Pop je šel na dvorišče, kjer je stala vprežena kočija s konji v ruski vpregi, a voznik z rusko kučmo na kozlu.

Stopil je k stražniku in ga vprašal, kdo se je pripeljal, in če bi ga mogel videti.

bi se bili mi liberalcem vsedli na lim in bi zvišali doklade. Ali bi to služilo naši deželi, in ali bi bilo to koristno za nas? Jaz mislim, da je veliko bolje in koristneje, da pripomoremo deželi do teh dohodkov ta način, kakor sem sedaj omenil. Vidite morje, tako je. Vse liberalno delo je bila edino samo prazna kričavost in psovanje. Niti ene pametne misli niso spravili v deželni zbor, vse je bila sama grdobija. Pred tem deželnim zborom so se liberalci mesce in mesce pripravljali, kako nas bodo spravili iz deželnega zbora. Nagromadili so vse polno laži v svojih listih in vpili so, da bo prišel sodni dan, tako da so bili liberalci prepričani, da se mi niti ne bomo upali priti v deželni zbor. No, sedaj je pa prišel deželni zbor, mi smo pogledali liberalcem v oči in te oči so se povesele. Potem je prišel udarec za udarcem, in mi smo klicali liberalce na odgovor za njihove laži. In kaj so nam odgovorili? Tajili so, da niso nikdar kaj takega pisali in govorili in nazadnje je eden za drugim ušel iz deželne zbornice. Niti eden liberalnih poslancev se ni upal vzeti odgovornosti za to, kar liberalni časopisi pišejo. Predsednik Narodne tiskarne je zatajil »Slov. Narod«. Kazal se je naravnost užaljenega, če smo rekli, Vaš list to in to piše. Rekel je: »Saj nisem jaz lastnik lista, saj me nič ne uboga; jaz sem strašno hud, ker uganja take grdobije.« Potem je rekel v deželnem zboru: »Poglejte, jaz sem celo padel s svojim predlogom kot predsednik.« Ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar je takrat, ko je začelo časopisje pisati zoper slovenske denarne zavode in ko je videl, da to pisanje ravno liberalnim zavodom najbolj škoduje, stalvil predlog, naj se to opusti, a je rekel, da ga niso ubogali. Tako so zatajili vsi liberalni prvaki svoje časopisje. Vidite morje, če človek pogleda to žalostno stranko, potem pride do prepričanja, da s to stranko ni mogoče sodelovanje, ker ni moč med njimi, kajti to niso morje, ki za hrbtno drugače pišejo in govorijo, kakor pa komu v obraz kažejo. Če sem načelnik kluba ali kake stranke, tedaj hočem za to, kar dela, prevzeti tudi odgovornost, in to odkrito in vsakemu človeku v obraz zagovarjati. To niso morje, ki za plotom drugače delajo in govorijo, kakor pa v javnosti. In to je posebnost liberalne stranke. Ta stranka ni imela nikdar zvestobe v sebi, voditelji niso imeli zvestobe do svojih lastnih pristašev in tudi ne zvestobe do drugih strank, kadar se je šlo za kake kompromise. To je vzrok, da se je ljubljanski župan dr. Ivan Tavčar pritoževal v deželni zbornici in dokazoval verolomstvo naši stranki. Toda to verolomstvo je bilo pri narodno-napredni stranki. Kaj pa ima danes ta stranka še? Ona nima moč, ona nima ljudstva, nekaj ima še, ona ima papir, in na tem papirju se kaže grozovita korajža. Jaz se spominjam vedno tiste pesmi, ki pravi: Mi smo junaki korenjaki, to je pesem o mladih vojaki, mi smo junaki korenjaki, tako liberalci vedno o sebi pišejo. Če jih pa človek bližje pogleda, se pa glasi pesem tako-le: Papirnatost naše čake in puške naše iz lesa. Če teče kri iz nosa teče. Jaz obžalujem, da je danes ljubljansko mesto še v rokah te stranke, ker to ni v interesu mesta samega. Naša stranka ni bila nikdar nasprotna katere-mukoli stanu, ker je vedno enako zastopala koristi vseh slojev. To je res, da so bili do najnovejšega časa vsi poslanci v deželnem zboru samo kmečki poslanci.

»Nje mogu znati, batjuška.«

Obrnil se je in zapazil Foma Aleksandroviča, ki je prihajal iz pisarni pritišču. Pgospešil je korak in stopil k njemu:

»Foma Aleksandrovič, kdo se je pripeljal?«

»Nikolaj Fjodorovič Krestnikov, gotovo na revizijo ali preiskavo... mlad je še, toda s peterburško eleganco.«

»Kje pa je? Kaj dela?«

»Se ga je že polastil Ivan Pjetrovič, pri njem stanuje in v klubu je obed.«

»Pojdete vi tudi?«

»Ne,« je rekel jezno, »ta pasji sin mi je naložil skrbeti za red v mestu, samo da bi se ne zblizal z Nikolajem Fjodorovičem.«

»Ali morem k njemu?«

»Poskusite... pojdite od spredaj.«

Pri vходу je stal podčastnik stražnikov:

»Storite mi prijaznost in naznanite me uradniku za posebno naročila... veste moje ime?«

»Saj sem vendar bil v Tesni,« se je nasmehnil, »toda če boste sprejeti, ne vem.«

»Vprašajte... prosim vas.«

Podčastnik se je kmalu vrnil:

»Zdaj ni mogoče, oblači se in odpravlja na obed... pridite, batjuška, po obedu.«

Pop je pogledal na uro, bila je pet; stopil je k cesti, da bi ga videl, ko se bo peljal.

¹ Ne morem vedeti.

(Dalje.)

Kmetje so jih vedno zvesto volili, ker so vedeli, da je naša stranka kmetu vedno zvesta, da je zastopnica kmečkega stanu. Naša stranka ostane to, kar je, naša stranka je ljudska stranka, kdor spada k ljudstvu, dela za ljudstvo, in zaradi tega je prostora v naši stranki za vsakega, pa naj bode katerega stanu hoče. Jaz obžalujem s stališča ljubljanskega mesta, da ljubljanski meščani še niso prišli do tiste politične zrelosti, kakor naš kmet po celi deželi in do spoznanja, da ima ljubljansko mesto samo škodo od liberalne stranke, kakor bodo kmalu imeli dovolj prilike, se o tem prepričati.

Mi gremo pogumno v boj, mi se nimamo ničesar bati in mi tudi ne bomo ničesar izgubili, kajti po vsakem boju je še naša stranka močnejša postala. Ko gremo v boj proti liberalni stranki, nimamo drugega cilja, kakor liberalno časopisje. To časopisje, to je pa največja sramota za vso kranjsko deželo. Za božjo voljo, ali ni bilo nekaj grozovito sramotnega za nas Slovence, ko je v deželnem zboru vstal nemški grof in se iz Slovencev norca delal, češ, kulturna stopinja slovenskega naroda se vidi iz njegovega dnevnega časopisja. In nemški grof se je delal norca, da tako umazanega in podlega lista, kakor je slovenski, ni v nobenem drugem jeziku. In ko je to govoril nemški grof, smo morali vsi tiho biti, mi smo morali to sramotitev prenašati za liberalce. To je naša največja nesreča in sramota. Liberalci zastupljajo našo mladino z umazanimi svinjarjami dan za dnev, kajti ako mlad človek dan za dnev dobi tako glasilo iz Učiteljske tiskarne, potem se mora tak fant pokvariti in izgubiti. Zato pa, morje, danes naš boj liberalizmu, posebno pa njega časopisju. Mi moramo gledati na to, da bomo pregnali to sramoto iz kranjske dežele.

Pred enim letom je deželni odbor kranjski izdal oklic: Fantje, pokonci, zatrimo strupene kače. Šli so na delo in so pokončili 14.000 strupenih gadov in modrasov. Prijatelji, to je več, kakor je pa liberalnih listov na Slovenskem. Če smo toliko in toliko gadov in modrasov, resničnih in strupenih, zatrli v enem letu, naj bo naša naloga, da tudi papirnat gade in modrase zatremo. (Živahno pritrdjevanje in ploskanje.)

DRŽ. POSLANEC POVŠE

je zaključil shod s sledečimi besedami:

Častiti gg. volilci! Zbrali ste se danes res v lepem številu tu, kar smatram, da se v polni meri zavedate pomena bodočih deželnozbornih volitev. Prosim vas, sodite trezno in pravično, ko boste volili nove poslance, ker potem je gotovo zmaga na strani S. L. S. Hvala Bogu, slovensko ljudstvo je pošteno in ima zdrav razum, da bo znalo izvoliti prave svoje zastopnike v deželni zbor. Ljubezen do rodne slovenske zemlje kipi v naših srcih v nas vseh. Zato je pri izbiri naših zaupnikov v zakonodajnih zastopih važno, da pošljemo v zakonodajne zastope prave moze. Posvetujte se doma in dogovorite se potrebno, da bomo te moze tudi izvolili v deželni zbor v blagor naše domovine. Zaključujem shod z besedami: Dal Bog zmago poštenu krščanski slovenski stvari. (Burno odobravanje.)

Državnozbornske volitve v Italiji.

Z dosedanjim izidom volitev je Giolittijevo ministrstvo splošno lahko zadovoljno: Volilci so se splošno izjavili za njegovo dosedanje politiko in 5.600.000 novih volitev mu ni posebnost škodilo, ker so večinoma doma ostali. Do 50% volilcev namreč ni volilo. Po starem volilnem redu je smel voliti, kdor je bil 21 let star in se je izkazal, da zna čitati in pisati, kdor je plačeval direktnega davka vsaj 1980 lir, kdor je imel letne plače vsaj 150 do 400 lir in kdor je na leto vsaj 500 lir najemnine plačeval. Po novem volilnem redu pa voli, kdor zna pisati in čitati, kdor je zadostil vojaški dolžnosti, tisti, ki ne zna čitati in pisati, sme voliti, ko 30. leto dopolni. Katoličani so samo v 58. volilnih okrajih postavili kandidate; v ostalih volilnih okrajih so pa podpirali tiste kandidate, ki so se obvezali: 1. da bodo vpoštevali ustavno zajamčeno svobodo in da se bodo uprli vsakemu zakonskemu načrtu, ki bi bil proti kongregacijam naperjen; 2. da hoče pospeševati pouk v javnih šolah, ne da bi škodoval zasebnemu pouku; 3. da bodo čuvali rodbinskimi očetom pravico, da se v občinskih šolah ohrani in če se zahteva, uvede krščanski nauk; 4. da se bodo upirali razdružitvi zakona. Katoličanom je njih stališče tudi olajšalo, ker je večkrat najodločnejše kulturni boj odklonil. Katoličani so jako podpirali zmerne vladne kandidate. Medtem, ko se katoličani niso ogrevali, da bi samostojno nastopali, so pa socialisti z vso silo se vrgli v volilni boj in so njihovi govorniki v najoddaljenejših krajih nastopali in na tisoče shodov vsak dan prirejali. Socialistom pa ni šlo samo za

volitev, marveč tudi zato, da se eden proti drugemu bore. Po vojski v Tripolisu se je namreč laška socialna demokracija v dva tabora razdelila. Stari socialisti so vojski nasprotovali, reformisti so se pa za vojsko zavzemali.

Volilni boj z lepaki v Rimu.

V Rimu so lepaki igrali v volilnem boju glavno vlogo. Vsak prostorček na palačah, cerkvah in hišah je nalepljen do III. nadstropja z barvanim papirjem, na katerem so z metersko velikimi črkami imena mandatov natiskana. Drugi lepaki objavljajo oklice, zopet drugi predstavljajo slike kandidatov, pod podobami so pa pesmi natisnjene, ki nasprotne kandidate sramote. Ob nalepljenju letakov je bilo veliko smešnih prizorov. Celo rimskega prefekta sta dva moža, ki sta lepak prilepljala, izbudila iz sladkega spanja, ker sta v rani jutranji uri gledala v prefektovo spalnico, ki se nahaja v II. nadstropju palače Valentini. Prestrašeni je skočil prefekt iz postelje in je pograbil za samokrese. Rimske časopisje se zgraža, ker so celo stare častitljive, zgodovinske spomenike vse prelepili z volilnimi lepaki.

Volitve še precej mirne.

Do danes ob 11 uri dopoldne je bilo znanih 394 volilnih izidov. Izvoljenih je 190 pristašev ustavne ministrske stranke, 43 radikalne ministrske stranke, 15 pristašev ustavne opozicije, 20 katoličanov, 26 oficijelnih socialistov, 16 reformnih socialistov, 10 republikanov. Potrebno je 74 ožjih volitev. Vsi ministri in državni podtajniki so zopet izvoljeni razven mornariškega podtajnika Bergamasco, ker iz njegovega volilnega okraja izid volitev še ni znan. Vsi vplivnejši politiki so zopet izvoljeni izvzemši Galimbertija, Wollemborga, Carla Ferarisa in Maggiorina Ferarisa. Volitve v Rimu so bile splošno mirne. Giolitti je ostal do 1. ure ponoči v min. predsedstvu. V Rimu so bili takoj izvoljeni Guido Baccelli (ministrska stranka), Barzilai (zmeren republikan) in Bissolati (soc. demokrat). V ožji volitvi so marchese Medici (zmeren republikan) in marchese Cajetani (radikalni demokrat in soc. demokrat) Campanozzi z nacionalistom Federzonijem. V Lombardiji so se katoličani živahno udeležili volilnega boja. Znani bivši minister Nasi je izvoljen v treh volilnih okrajih in sicer v Caltanissetti, Trapani in v I. volilnem okraju v Palermu. Znani modernist don Romolo Muri je v Montegorgiu prišel v ožjo volitev s katoliškim kandidatom.

Izgredi ob volitvah.

V Florenciji je po končanih volitvah več sto ljudi korakalo pred uredništvo lista »Nuovo Giornale«, a jih je ustavil kordon. Demonstranti so metali na vojake kamenje. En podčastnik in en policijski komisar sta bila ranjena. Demonstranti so tudi iz revolverjev streljali, nato so se pa drugam obrnili, a so jih vojaki še enkrat ustavili. Na Stolnem trgu so bile tudi demonstracije. Dve osebi sta bili s sabljami ranjeni. Demonstracije so trajale do 2. ure ponoči. V Palermu so bile 26. t. m. demonstracije Nasiju na čast.

PATRIARH BOGDANOVIČ.

Truplo patriarha Bogdanoviča obleželo v Gasteinu v cerkvena oblačila, je položeno v dvojno krsto. Truplo prepelejo v Karlovac. Minuli teden je komisar Jovanović v navzočnosti metropolitovega oskrbnika, metropolitovega brata in sodniških organov odprl patriarhovo pisarno. Popirji so se nahajali v vzornem redu. Inventura je izkazala v gotovini približno 400.000 K. Truplo je našel orožniški poveljnik Schneider, ob starem državnem mostu pri Klamsteinu.

OKOLIŠI FARNOSKIH TRDNJAV PREPOVEDANI ZRAKOPLOVCEM.

Iz Pariza poročajo, da izide te dni odločba, ki prepoveduje zrakoplovstvo v okrožju desetih kilometrov nad utrdami, pa tudi nad vežbališči vojske in mornarice. Prepoved obsega ozračje nad sledečimi mesti: Tulon, Besanson, Nizza, Pontarlier, Epinal, Belfort, Luneville, Nancy, Toul, Verdun, Montlucon, Mezières, Valenciennes, Dunkerque, Cherbourg, Brest, Lorient, La Rochelle in Rochefort.

VOLITVE MEHIKANSKEGA PREDSEDNIKA.

Iz Mehike se poroča, da so se volilci le slabo udeležili volitve predsednika in da najbrže ni bilo dovolj glasov za ustavno veljavno volitev oddanih in da bo zato Huerta najbrže še nadalje vodil posle začasnega mehikanskega predsednika Mehikanski kandidati za predsedniško mesto so Huerti obljubili, da če volitev ne bo veljavna radi premalo oddanih glasov, ga hočejo podpirati do bodočih volitev, da napravijo red v državi. Huerta je izdal dekret,

s katerim se stanje armade poviša od 85.000 na 150.000 mož. Iz Londona se poroča, da so evropske velesile načeloma sklenile, da bodo pripoznale Huerta za mehiškega predsednika, združene države pa ne bodo Huerta pripoznale. Predsednik Wilson namerava velesilam izjaviti, da mehiške vladne ne pripozna, dokler ne bo Huerta popolnoma izločen.

ZASEDANJE DELEGACIJ. — ZAHTEVE RUSINOV.

Delegacije se sklicujejo 18. novembra. Zbornica izvoli delegate v večerni seji, da se ne prekinje finančna debata. — Ukrajinski deželnozborski klub je galiskemu namestniku izročil rusinske zahteve. Rusini hočejo 33 $\frac{1}{3}$ % vseh poslancev. Odklanjajo poročilo in pluralitetno volilno pravico. Veleposestvo imej le toliko glasov, kolikor mu jih po njegovi davčni moči gre. V deželni odbor naj bo pet poljskih in trije ukrajinski deželni odborniki. — Namestnik Korytowski je konferiral z voditelji Poljakov in jim svetoval, da naj ne odklanjajo rusinskih zahtev, ker groze Rusini onemogočiti delovanje državne zbornice. Korytowski namerava odpotovati na Dunaj in prepustiti odločitev vladi. Rusini izjavljajo, da če bo zbornica nadaljevala razpravo o malem finančnem načrtu, izpremene dosedanje mirno v hrupno obstrukcijo. Posamezni rusinski poslanci so že preskrbjeni s hrupnimi instrumenti.

PRAŠKI ŠKANDAL.

Ker so se nekateri funkcionarji praške občine pri nakupu stavbišč za mestno plinarne pustili podkupiti, se je vložila pri sodišču ovadba proti neznanim storilcem. Deželno sodišče je zadevo izročilo funkcionarju državnega pravdnštva. V zadevi so povabljeni k sodišču predsednik upravnega sveta mestne plinarne ces. svetnik Cerveny, podpredsednik dr. Rucicka, župan dr. Groš in odvetnik dr. Venwar, ki je obdolžen, da je dobil pri nakupu 345.000 kron provizije. Profesor Masaryk je na nekem volilnem shodu izjavil, da na praškem »rotovžu« kradejo; ne sicer vsi gospodje, marveč kakih deset terorizira vse prebivalstvo. Masaryka nameravajo zato člani posameznih klubov občinskega sveta tožiti.

16. NOVEMBER ODLOČILEN ZA PORTUGALSKO.

Voditelj revolucionarjev na Portugalskem, ki se bore proti sedanjim Costovi vladi, Almeida, izjavlja, da bo konec sedanjih portugalskih mogotcev 16. novembra, ko se izvede 37 nadomestnih volitev. Almeida upa, da zmaga na celi črti.

MINISTRSKA KRIZA NA ŠPANSKEM.

Iz Madrida se poroča, da je sprejel predsednik Dato sestavo novega ministristva. Novo ministristvo je danes priseglo.

MEŠČANSKA VOJSKA V SUJDUNGU.

Meščanska vojska je izbruhnila v trdnjavi Sujdung, kjer so nastanjene kitajske oblasti. Zmagala je vladna stranka. V mestu vlada panika.

Dnevne novice.

— **Shod zaupnikov S. L. S. v Trebnjem.** Včeraj so se zbrali v Trebnjem na poziv Kmečke zveze za trebanjski okraj zaupniki celega sodnega okraja. Predsedoval je župan trebanjski gospod Huč. Navzoči so bili poleg gosp. dekana Nagodeta in poslancev Hladnika, dr. Lampeta in Kosačka župani in občinski mošnje, ki so zastopali vse občine celega okraja. Bil je lep sestanek, ki je pokazal popolno slogo in medsebojno zaupanje naših pristašev v tem okraju. Soglasno se je sklenilo priporočati na zaupnem shodu stranke, da se bivši deželni poslanci tega okraja iznova volijo. Potem se je vršil razgovor o raznih domačih potrebah okraja.

— **Za delo proti zabavljanju.** Iz Naklega. V nedeljo, dne 26. oktobra, je bil pri nas dobro obiskan volilni shod, na katerem so govorili poslanca Demšar in Jarc ter prof. Marinko iz Kranja. Zadnja šestletna doba je bila za S. L. S. doba dela, za liberalno stranko pa doba zabavljanja in nagajanja, zato je bila soglasno sprejeta zaupnica poslancem S. L. S., ki se smejo zanesti na naše gasove tudi pri prihodnjih volitvah za deželni zbor. Liberalno zabavljanje pa se nas ne prime in bo šlo slejko prej mimo naših usov.

— **Shod v Vipavi** minolo nedeljo je sijajno uspel. Navzoči so bili volilci iz vseh vipavskih občin z mnogimi župani in obč. zastopniki. Na shodu so govorili M. Perhanc, dr. Pegan in dr. Žitnik. Doposlano poročilo objavimo jutri.

— **Odbor Kmečke zveze za ljubljansko okolico** je soglasno izrekel vlezašlužnemu dosedanemu dež. poslancu ljubljanske okolice komerčnemu svetniku Francu Povšetju popolno zaupanje ter ga je nadrosil, naj

zopet v tem okraju kandidira za deželni zbor.

— **Shod pri Devici Mariji v Polju.** Pri Devici Mariji v Polju se je preteklo nedeljo vršil zelo dobro obiskan shod. Razpravljalo se je o vevški delavski bolniški blagajni. Sklenilo se je za delavstvo več važnih točk. O tem je govoril tov. J. Mejač. Nato je tov. Janežič ožigosal nesramno pisanje »Slovenskega Naroda« in drugih liberalnih listov napram našemu vrlému županu g. J. Dimniku, nakar je bila sprejeta sledeča izjava: »Delavstvo vevške papirnice, zbrano na svojem shodu v »Ljudskem domu« pri D. M. v Polju dne 26. oktobra 1913, ogorčeno obsoja nesramne laži napram našemu vrlému županu g. J. Dimniku, ki se že več časa kupičijo zlasti v »Slovenskem Narodu« in drugih liberalnih listih. Delavstvo izreka svojemu zaščitniku neomejeno zaupanje in udanost. — Vevško delavstvo.

Ta izjava je bila z velikanski aplavzom enoglasno sprejeta, kar bodi vrlému možu v zadoščenje. — Nato nastopi pristrčno pozdravljen g. župan, ki opiše zgodovino zadnjega štrajka kot pojasnilo na nesramne napade napram njemu. Nato se je shod zaključil. Glede bolniške blagajne bomo še pisali pozneje.

— **Laž dr. Trillerja.** Dr. Triller je iz seje deželnega odbora o oddaji del na Završnici dal v »Narodu« notico, ki je značilna za tega — deželnega odbornika! Dasi je bilo od tehnikov konstatirano v seji s številkami, da se je za deželno elektrarno na Završnici dosegel velik prihranek pod proračunom, je dr. Triller, ki je v seji igral čudno vlogo poročevalca zaplotnega lista »Slovenskega Naroda«, dal v »Slov. Narod« laž, da bo Završnica v prvi stopnji stala čez 1 in pol milijona kron. Seveda ta — zastopnik dežele! — pristavlja kakoj zraven liberalno laž, da je »rentabiliteta tega podjetja vsled tega popolnoma izključena«. Take zastopniške pošilja narodno - napredna stranka v deželni odbor. Kakor se vidi, hoče dr. Triller tiste posle, ki jih opravlja v »Narodu« Milan pl. Šuklje, izvrševati tudi v posvetovalnici deželnega odbora!

— **K izseljevanju vojaščin podvrženih oseb.** Naravnost neverjetno je, kar je pisal sedanjim zastopnik paroplovne družbe črte Hamburg-Amerika baron Weichs-Glou v pismu na sekcijiškega šefa v trgovinskem ministristvu dr. Riedla in umevno je, da je zbudilo čitanje tega pisma v kontrolnem komiteju državnozborskega proračunskega odseka veliko presenečenje. To pismo je dokumentarne in zgodovinske važnosti. Baron Weichs-Glou sporoča v tem dopisu o odloku vrhovnega šefa nemških parobrodskih družb Ballina v zadevi prevažanja avstrijskih izseljencev, ki so podvrženi vojaškim dolžnostim. Ta odlok se glasi: Nemška vlada, oziroma nemške paroplovne družbe niso v stanu, zavezati se, da ne bi prevažale avstrijskih izseljencev, ki so podvrženi vojaškim dolžnostim!!! — V tem kratkem stavku tiči mnogo, kar potrebuje pojasnila. Nemška vlada torej pospešuje sama izseljevanje avstrijskih vojaških obvezancev, vsekakor pa odreka vsako pomoč svoji zaveznici Avstriji, glede omejitve ali popolnega onemogočenja izseljevanja njenih vojaških obvezancev. Ali nemška vlada ni mislila na to, da je sama interesirana na vsaki oslavitvi stanja vojaških obvezancev v Avstriji, njeni zaveznici? Da, nemška zvestoba je res zanesljiva. Avstrija je samo takrat zaveznica Nemčije, kadar jo Nemci rabijo. Nemčija išče v Avstriji le dobička.

— **Velika Konstantinova slavnost v Spljetu.** Priredbe v proslavo milanskega edikta so se v Spljetu začele minolo soboto zvečer s premiero Ogrizovičeve drame »Car Dioklecian«. Predstava je napravila globok vtis. Gledališče je bilo nabito polno in je ploskalo igralcem. Avtor je bil opetovano poklican na oder. V nedeljo je bila pontifikalna sv. maša na izkopinah solinskih bazilik. Ljudstva se je zbralo do 15.000. Navzoči so bili svetni in cerkveni dostojanstveniki in tudi ces. namestnik grof Attems. Opoldne je bil obed pri splitskem škofu Gjiovu. Arheolog msgr. Bulić, duša cele proslave, je nazdravil versko-kulturni ideji slavja. Popoldne se je uprizorila repriza Ogrizovičeve drame. Gledališče je bilo prenapolnjeno. Vlado je burno navdušenje. Zvečer je bila predstava na prostem v peristilu Dioklecianove palače. Ves trg je bil poln občinstva. Pozornico so razsvetljevali reflektorji mornarice. Igralec Nučić, ki je igral vlogo Diokleciana, in avtor sta bila obdarovana z venci. V ponedeljek zvečer je bila repriza v gledališču, danes pa v peristilu Dioklecianove palače. Vreme je bilo ves čas prekrasno; ponoči so bili okoliški breгови razsvetljeni s kresovi.

— **Demonstracije na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju.** Dunaj, 27.

oktobra. Na tukajšnji živinozdravniški visoki šoli je slušateljstvo danes zvečer od 5. do 7. ure demonstriralo za podaljšanje termina za prvo državno izkušnjo. Lansko leto upeljani učni red zahteva namreč, da se mora cel izpit dovršiti že v prvih šestih tednih 5. tečaja. Pokazalo se pa je, da je ta nova določba v kvar slušateljstvu. Najmanj ena tretjina tretjeletnikov mora izgubiti semester, ker ni mogoče vsem napraviti izpita v teku šestih tednov. Pa tudi profesorji so v zadregi, ker ne morejo dati vsem kandidatom terminov za izpit. Slušateljstvo zahteva podaljšanje termina do božičnih počitnic. Ker se zlepa ni dalo nič doseči, so sklenili svojo zahtevo izsiliti z demonstracijo. Danes ob 5. uri se je sešel profsorski zbor k seji, v kateri naj bi zavzel stališče napram zahtevi dijaštva. Med sejo se je zbralo na stotine slušateljev v avli, žvižgali, vpili in ropotali so. Vdrli so po stopnjah do rektorata, polomili tam par miz in stolov, razbili nekaj šip v oknih, pokvarili plinovo luč itd. Profsorski zbor je več kot eno uro zboroval med huronskim kričanjem. Končno pride mirit rektor dr. Panzer, prosi slušateljstvo, naj se mirno razide in obljubi, da naznani jutri sklep profsorskega zbora in izposluje od ministristva potrditev. Slušateljstvo se je nato mirno razšlo. — Jutri dopoldne v torek se štrajkajo predavanja.

— **Iz finančne službe.** Predsedništvo kranjskega finančnega ravnatelstva je imenovalo finančnega konceptnega praktikanta dr. Franca Hubada finančnim konceptistom v 10. činovnem razredu, pisarniškega oficijala Ivana Elsnerja pisarniškim pristavom v 9. in kancelista Antona Jagodica pisarniškim oficijalom v 10. činovnem razredu, — vse za tukajšnji službeni okoliš.

— **Prvi šolski gospodinjinski tečaj na Kranjskem.** Iz Bohinjske Bistrice: V četrtek smo otvorili pri nas šolsko kuhinjo za gospodinjiskim tečajem v zvezi z deklško ponavljalno šolo.

— **Stavka dijakov na kočevski gimnaziji.** Ko je dne 22. t. m. prišel na kočevski gimnaziji profesor Chmel v 7. gimnazijski razred, da bi učil kemijo, zapustili so vsi dijaki razred. Isto se je zgodilo, ko je prišel profesor Chmel pozneje učiti matematiko. Pouk v 7. gimnazijskem razredu so radi tega ustavili. Dijaki pravijo, da je profesor Chmel prestrog in da jih je v preteklem šolskem letu razžalil. Nemško-nacionalni listi pa branijo profesorja Chmela, ker je protestant in obrekuje Marijansko kongregacijo z lažmi, da je ona nahujskala dijače.

— **Govorniške vaje v srednjih šolah.** Z Dunaja poročajo: Naučni minister dr. Hussarek je izdal z ozirom na željo javnosti, da naj se ne goji spretnost v prostem govoru le pri visokošolcih, marveč tudi pri srednješolcih, deželnim šolskim svetom odlok, s katerim zopet priporoča, da naj se izvajajo navodila učiteljstvu v novem učnem načrtu za gimnazije in realke glede na skrbno in metodično gojitev govorništva. Po teh učnih načrtih naj se govorniške vaje prične že v spodnjih razredih tako, da se prednašajo na pamet priučena vzorna čtiva, da naj se prednaša proučeno učno gradivo in čtivo tako, da se v višjih razredih polagoma poizkusijo prosti govori. Ne samo v učnem jeziku, marveč tudi v drugih učnih predmetih, osobito pri verouku in zgodovini naj se učenci navajajo, da se bodo učenci navadili v zvezi in jezikovno pravilno izražati svoje misli. Četudi ne dopusti obsežna tvarina posebnih vaj v govorništvu, naj se nudi učencem v okviru celega pouka osobito v višjih razredih prilika, da se poizkusijo v prostih govorih o predmetu, ki si ga sami izvolijo s pomočjo učitelja. Naloga učiteljev je, da take govorniške vaje z uporabo primernih metod osobito pri čitanju oratoričnih mojstrskih del iz stare in nove dobe in da formalno in stvarno uspešno izvedejo. Priporoča se tudi, da prirejajo učitelji čitalne in predavalne krožke učencev izven učne dobe, kar se posebno lahko v internatih izvede.

— **Kolera na Hrvaškem in na Ogrskem.** V Zemunu je do 26. t. m. obolelo na azijski koleri 15 oseb, med njimi jih je 12 umrlo. Oktobra je na kolero v Zemunu obolelo za kolero 8 oseb, 7 jih je umrlo. Na Slovaškem in v Slavoniji je dozdej na kolero obolelo 510 oseb, med njimi jih je 209 umrlo. Na Ogrskem je za kolero zopet 6 oseb obolelo.

— **Iz Kamnika.** Čednega kamniškega naprednjaka, ki je pisal »popolnoma prav resnično dogodico« o učitelju Jovanu, se pozivlja, da javi svoje ime, sicer se ga imenuje strahopetnega in zakotnega obrekljivca, ki laže brez najmanjše podlage.

— **Avstrijski nadporočnik ustreljen v Albaniji.** Bivši nadporočnik 70. pešpolka, Ghilardi, je bil v nekem boju s Srbi v Albaniji ustreljen. Ghilardi je pred dvema mesecema izstopil iz avstrijske vojske ter

odšel v Albanijo, organizirati žandarmerijo. V Zagrebu je bil poznana oseba kot športman. Bil je sin nedavno umorjene gospe Ghilardi v Belovaru.

— **Smrtna nezgoda.** Zadnjo soboto dopoldne je 71 let stari prevžitar Anton Perenič na Premu, sodni okraj Il. Bistrica, delal v kozolcu svojega sina Jožefa, kar mu pade na glavo precej težek drod s koruzo ter ga tako poškoduje, da je kmalu izdihnil.

— **Nov političen dnevnik v Zagrebu.** Neka doslej še anonimna skupina snuje nov politični dnevnik v Zagrebu, ki mu bo urednik gosp. Feliks Zindl, bivši urednik uradnih »Narodnih Novin«. List bo začel izhajati v štirinajstih dneh in bo zasledoval liberalno, neprotisrbsko in nemažaronsko smer.

— **Umrli je v Celovcu posestnik hotela Franc Götztz,** star 50 let.

— **Višji sodni svetnik gospod Miho Obuljen** v Dubrovniku je na lastno prošnjo umirovljen. Vpisal se je kot odvetnik v okrožju zadarske odvetniške komore.

Primorske vesti.

— **p Föderansperg — umrl.** Pred par dnevi šele smo poročali, da muči znane Föderansperga, ki se je pokoril za svoj zločin v dosmrtni ječi v Koprju, neizprosna jetika. Tistikrat se je tudi čulo, da se obnaša obsojenec vzorno, vsled česar je vzbujal pomilovanje. V noči na nedeljo pa je izgubljenega človeka rešila smrt. Jetika ga je vzela prej, nego so se nadjali.

— **p Nesreča z avtomobilom.** V nedeljo zvečer okrog 7. ure se je vračal iz Ajdovščine domov v Gorico primarij dr. Breclj z avtomobilom, v katerem je bila tudi njegova družina. V Dobravljah nenadoma plane proti avtomobilu neki mož in zleti od avtomobila zadet na drugo stran. Dr. Breclj hitro ustavi avtomobil in skoči k možu, ki je obležal na tleh. Imel je zlomljeno nogo in poškodovan je tudi na glavi. Šele po precejšnjem času se je posrečilo dr. Breclju priklicati ljudi. Dr. Breclj je nato moža za silo obvezal. Mož se piše Anton Černigoj, zidar-ski mojster iz Skrilj. Dr. Breclj je svojo preplašeno družino odpeljal v Ajdovščino, kjer je v lekarni vzel še nekaj zdravil za silo. Nato je v družbi dveh mož spravil ponesrečenca na avtomobil in ga pripeljal v Gorico v bolnišnico usmiljenih bratov, kjer se sedaj nahaja. Černigoj, ki se je ravno vračal iz Vrčunove gostilne, je hodil po desni strani ceste, avtomobil mu je prišel nasproti tudi na desni strani ceste. Možu pa, ki je bil najbrž vinjen, se je zdelo, da mu vozi avtomobil nasproti na levi strani, in namesto da bi bil obstal ob strani, se je zaletel na nasprotno stran ceste ravno v avtomobil.

— **p Štiri osebe zabodel.** V soboto ponoči se je zgodil v ulici Punta del Forno v tržaškem starem mestu grozen poboj. Štirje dalmatinski pomorščaki v starosti od 30 do 35 let, ki so se že bili baje prej včasih skočili v lase, so pili v krčmi »Banjaluka«. Ob 11. nekako pa so zapustili krčmo in zunaj na cesti so se zopet sporekli. Razgrevali so se čedalje bolj in kar nenadoma je potegnil Peter Rončević dolga nož, s katerim je zabodel dva bratranca Kapovića, enega v vrat, drugega pa v srce, da sta oba kmalu izdihnila. V grozni divjosti se je lotil tudi Ivana Buskolića in Simona Radovića, ki je oba občutno ranil. Lahko si je misliti, kak strašen krik se je razlegal po onih ozkih ulicah. Slišali so ga tudi policijski agenti, ki so takoj prihiteli na lice mesta in prijeli ubijalca. Ta se je dal mirno odvesti in je pri policiji jokal kakor otrok. Povedal je, da mu je zelo žal besnega čina, da pa se je moral braniti pred napadalci, kar pa zanikata oba še živeča udeležnika pretepa. Sicer pa dožene natančna preiskava vse okolnosti in podrobnosti.

— **p Obisk morskega zdravilišča Portorose v Istri.** Letos je bilo tujecev, ki so ostali v zdravilišču Portorose, izvzemaš okolico, več kakor tri dni, 7250 (l. 1909, 3102, l. 1910, 3707, l. 1911, 4850, l. 1912, 6114). Tujske pristojbine, na podlagi posebnega deželnega zakona, so znašale letos 34.469 K 50 h, za 6958 K 50 h več kakor lani. Teh tujecev je bilo v Dunaja 2503, s Česke 829, s Spodnje in Gorenje Avstrije 802, s Primorja 656, iz Galicije 628, s Moravskega 369, s Štajerskega 230, s Koroškega 106, s Tirolskega 33, s Kranjskega 23, iz Dalmacije 14, z Ogrskega in iz Bosne in Hercegovine 717, in sicer iz Budimpešte 308, z ostale Ogrske pa 320; s Hrvaškega 69. — Inozemcev je bilo 340.

— **p Štirje kolesarji se zaleteli pod avtomobil.** V nedeljo popoldne proti 2. uri se je pripetila blizu Škofij na cesti iz Trsta v Koper velika nesreča. V športnih krogih znani tržaški kolesarji Murer, Bidoli, Steffinlongo in Bianchi so hoteli s svojimi kolesi v Koper,

Cesta je bila zelo lepa in pri Škofijah se jih je polastila kolesarska strast: malo zadirkati. Prvi je bil Mürer, ki je dirkal po strmcu v oni višek, ki ga tvorila nesreča. Iz one strani je namreč dirjal avtomobil viteza Vigano iz Padove, pod katerega so se zaleteli kolesarji vsi zapored. Ljudje in kolesa so ležala vse povprek okoli avtomobila, ki se je bil takoj ustavil. Avtomobilistom — bilo je v vozilu par oseb — se je nudil grozen prizor; dočim so bili namreč trije kolesarji le manj poškodovani, se je bil Mürer tako težko zaletel s čelom v avtomobil, da si je pretril lobanjo, iz katere je zavrela kri, pomšana z možgansko snovjo. Nesrečnega kolesarja, ki je po poklicu mehanik in šele 20 let star, so spravili z drugimi vred z avtomobilom v bolnišnico v Trstu, kjer pač ne bo okrevljal. Mladi Mürer, ki je že zmagal pri raznih dirkah, je, ko se je malo predramil iz omotice, najprej vprašal: »Kdo je bil prvi?« Reče, bil je prvi — on, tudi tokrat.

p Legar v Bracanu. V Bracanu ob italijanski meji se je zopet pojavil legar, ki je zahteval nedavno več žrtev. Sedaj so znani trije novi slučaji. Deželni glavar dr. Faidutti in okrajni glavar dr. Schneider sta si ogledala kraj in obiskala bolnike ter sta ukrenila vse, da se kuga zamori.

p Strela v oktobru. V Trilu v reški okolici je te dni udarila strela v hišo posestnika J. Latinca ter je ubila 18 let starega mladeniča in Latinčevo, komaj dva meseca poročeno ženo. Tri druge osebe pa je samo omotila.

p Spomenik junaku Napoleonu. V Rinenbergu bo odkrilo veteransko društvo za Goriško in Gradiščansko v nedeljo, dne 26. t. m., predpoldne spomenik generalnemu majorju baronu Widmayerju, ki se je izkazal v bitkah z Napoleonovimi četami.

p Sovražniki vlaka. Zandarmerija je prišla fanta Jurija Villauisa in Antona Pribeticha iz Poreča, ker sta iz zlobe ali porednosti pokvarila v vlaku ozkotirne železnice Trst—Poreč takozvani »vacuum«-zavor in bi bila s tem lahko povzročila veliko nesrečo.

p Trg pri rdečem mostu v Trstu. Tržaško društvo za olepševanje mesta je razpisalo par nagrad za primerne načrte, kako bi se trg za živila pri rdečem mostu (piazza del ponte rosso) olepšal in moderniziral, a kljub temu ostal poraben za dosedanje svrhe. Sedaj res izgleda kakor kako konjsko sejmišče z vso svojo nesnago.

p Odnevi poizkušene vloma. V sredo je bila pred goriško poroto zaključena pravda proti onemu Bertozu in Marchioliju, ki sta bila osumljena, da sta hotela aprila t. l. vlomiti v blagajno davčnega urada v Cervinjanu, kjer je bilo ravno shranjenih 270.000 kron. Bertozu so radi pomanjkanja dokazov oprostili, Marchioliju pa so z večino glasov prisodili pet let težke ječe.

p Tečaj za postrežbo bolnikom. Novembra t. l. prične v Gorici v vojaški bolnišnici strokovni tečaj za vzgojo pomožnih bolniških strežnic, ki bo trajal deset tednov. Tekom tečaja se bodo kandidatke lahko tako izurile v sanitetnih poslih, da bodo dobile ob zaključku primerno izpričevalo, glasom katerega jim bo svoboden pristop v službo rdečega križa.

Za deželnozborske volitve.

»Zakon v varstvo volilne in zborovalne svobode« in »Poduk za letošnje deželnozborske volitve« sta tiskana. Dobila se v tajništvo Slovenske ljudske Stranke v Ljubljani. Poslopje »Ljudske posojilnice«, II. nadstropje. Obe brošuri sta silno važni za vsakega našega zaupnika in agitatorja. Tolmačita postopanje pri agitaciji in vse podrobnosti, da se volitve po predpisanem zakonu izvrše.

Zaupniki! Agitatorji! Na delo za častno zmago Slov. Ljudske Stranke! Sezite po knjigah »Poročilo deželnega odbora« in »Dejanja govorec«, kjer je popisano ogromno delo in velike zasluge Slovenske Ljudske Stranke za našo deželo in naše ljudstvo! Brošuri se dobijo v »Katoliški Bukvarni« ali pa v tajništvu Slov. Ljudske Stranke v Ljubljani. Poročilo deželnega odbora stane 68 vin. Brošura »Dejanja govorec« stane 80 vin.

Štajerske novice.

š Sodne razprave na štajerskem. Dr. Verstovšek in tovariši so stavili interpelacijo na justičnega ministra glede postopanja sodnika dr. Meschitzu v Gorenji Radgoni. Interpelacija navaja več slučajev, v katerih se jasno dokazuje, kako izpodkopava ta gospod ugled sodnikov in škoduje

ljudstvu s svojim postopanjem v uradu in zasebnem življenju.

š Slov. katol. akad. društvo »Zarja« v Gradcu priredi v četrtek, 30. oktobra, prvi letošnji občni zbor s sledečim sporedom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odborov. 3. Poročilo klubovih načelnikov. 4. Poročilo revizorjev. 5. Sprejem novih članov. 6. Voštev novega odbora. 7. Slučajnosti.

š Dvakrat umrl. V sobotni številki smo bili pomotoma obveščeni, da je umrl mesar Fritz v Mariboru. Potem se nam je poročalo, da to ni res. A danes se nam poroča iz Maribora, da je včeraj dne 27. t. m. zjutraj Fritz vendar umrl. Strte je imel tri rebra, stisnjena in ranjena pljuča in drugo drobovino.

Ljubljanske novice.

lj Mogočen shod S. L. S. v Ljubljani, ki se je v nedeljo vršil ob navzočnosti nad 1000 zavednih volilcev, jezi naše liberalce, ki kljub ogromnim lepakom ne morejo spraviti skupaj takega shoda. »Narod« je popadla taka ljubosumnost, da piše, da je na shodu bilo samo 300 ljudi. Tako se liberalno časopisje pri vsaki stvari laže. Krepek odgovor liberalnim lažem je bil nedeljski shod. Proti S. L. S. nastopajo ljudje, ki nobenega resnega dela niso zmogli, ki žive samo od zabavljanja. Govori na nedeljskem shodu S. L. S. v središču Ljubljane so tej brezsrčni liberalni in socialnodemokratski agitaciji pri pametnih ljudeh krepko zastavili pot. Delo poslancev S. L. S. je pokazal nedeljski shod, delo naših poslancev kaže v jasni sliki knjiga »Dejanja govorec«, katero opetovano pripravljamo, liberalno delo pa kažejo liberalne psovke in laži. Za pametne ljudi ne bo težka odločitev. Te dni izide tudi knjiga »Naši liberalci« in tedaj se bo vsakemu poštenemu človeku slovenski liberalizem gnjusil.

lj Pričetek dramskih predstav v slovenskem gledališču v Ljubljani. V soboto je prišel naš odlični rojak igralec-umetnik g. Ignacij Borštnik v Ljubljano ter je takoj pričel s pripravi, da se že tekoči teden omogočijo redne dramske predstave v deželnem gledališču. Prva dramska predstava bo že v petek, 31. t. m. Igrala se bo izvirna igra A. Funtka: »Tekma«, katero je g. pisatelj na novo predelal. V novouprizorjeni »Tekmi« nastopi kot gost članica hrvaškega deželnega gledališča Slovenka gđ. Bogomila Vilharjeva, hči našega rojaka skladatelja g. F. S. Vilharja. G. Borštnik igra glavno vlogo in vodi režijo. Tako je zagotovljen našemu občinstvu užitek poln večer. V soboto na Vseh svetnikov dan uprizorijo ljudsko igro »Mlinar in njegova hči«. Vlogo starega mlinarja bo igral Borštnik, Konrada Danilo. Tako bomo zopet videli del nekdanje zasedbe te igre iz stare Čitalnice. — G. Borštnik se bo popolnoma posvetil slovenski drami, v kolikor ga bo podpiralo zagrebško gledališče, da dovoli angaževati nove člane posebno ženskega naraščaja. Ta sezona je nekaka predhodna sezona. Predstave se bodo uprizarjale po možnosti, dokler ne pride novi ensemble. To naj naše občinstvo upošteva in naj podpira prizadevanje g. Borštnika, ki bo storil vse, da dobimo dobro dramo in da se slovensko gledališče zopet lepo razvije. Dne 31. t. m. pohitimo vsi v gledališče pozdravit novi početek slovenske drame in njene odličnega zastopnika g. Ign. Borštnika!

lj Kdaj bomo pa kaj takega v Ljubljani imeli? Tekoči teden je doživel mesto Plzen novo senzacijo. Priredili so namreč konkurenco izloženih oken, h kateri se je v tem mestu prišlo nad 90 tvež. Tako visoko število še ni bilo doseženo pri nobeni podobni konkurenci v Avstriji. Kakor so pričakovali, je bila tozadavna tekma med plzenskimi trgovci tudi kvalitativno nekaj prvovrstnega, kar ne bo imelo samo gotovega vpliva na plzensko publiko, temveč tudi na ostale prebivalce zahodne Češke. Jury je pričela s svojim delom 20. t. m. ter bo uspeh svoje sodbe v nekaj dneh objavila. Za najboljši in najlepši izložbe so bila določena krasna darila, med njimi tudi dve potovalni darili za izložbe trgovcev in eno potovalno darilo za izložbe obrtnikov. Ta potovalna darila dobi pri prihodnji konkurenci on atvrdka, ki napravi seveda najlepše izložbe. Ostala odlikovanja tvorijo kolajne, častne diplome in podobna darila. Pri prihodnji konkurenci ona tvrdka, udeleži konkurence, v obliki lepe diplome izpričevalo o svoji udeležbi.

Deželni urad »občega pokojninskega zavarovalnega društva« v Trstu. V odborov seji dne 7. t. m. je poročal načelnik o stanju zavarovancev in o finančnem položaju dež. urada sle-

deče: Dne 1. oktobra t. l. je bilo pri uradu 7539, z nadomestnimi pogodbami 1948 in pri nadomestnih zavodih 2013 zavarovanih nameščenec. Kot zavarovani nepodvrženi se je odklonilo 1061, izstopilo je 8334 in prijavilo 20.895 nameščenec. Od 1. januarja 1909, to je odkar je v veljavi zavarovalni zakon do 31. decembra 1912 se je predpisalo premij v znesku 6.631.335 K in od 1. januarja 1913 do 29. septembra 1913 pa 1.363.568 K. — Če se od skupno predpisanega zneska (7.994.903 K) odšteje faktično prejeti znesek (7.096.091 kron 80 vin.), ostane 898.811 kron 14 vin., kar odgovarja 11,25% predpisanih premij. Ta zaostanek je deloma pripisati dejstvu, da je pravnim sredstvom proti odločbam perzijskega zavoda priznana odločilna moč. Od 1. januarja 1913 do 31. avgusta 1913 izplačalo se je 21 odpravnin vdovam in sirotam v skupnem znesku 30.780 K in vrnilo nameščenecem, kojih zavarovalna dolžnost je ugasnila, na vplačanih premijah, odnosno iz penzijskih rezerv 84.032 kron 78 vin. Rente vsled delaneznosti in one vdovam in sirotam, ki so se dosedaj izplačale vsled nezgod v službi, znašajo letnih 2350 K.

lj Polet po zraku iz Asperna v Ljubljano. V soboto se je dvignil v zrak častnik pilot nadporočnik Rzymenowski, da poleti iz Asperna po zraku v Ljubljano. Polet je prekinil v Gradcu, odkoder se je včeraj ob četrta na 4 dvignil zopet v zrak na polet proti Ljubljani. Ob četrta na 5 popoldne je vsled megle moral polet prekiniti v Mariboru. **Polet iz Maribora v Ljubljano hoče danes izvršiti.**

lj Kasacijsko sodišče zavrnilo ničnostno pritožbo Jožeta Serlića. Ljubljansko deželno sodišče je obsodilo tržaškega trgovca Jožeta Serlića radi poverjenja v trimesečno ječo, ker je Serlić od 500 K, ki mu jih je trgovec Oton Oswald dal v Ljubljani, da nakupi v Trstu sadje, za to porabil le 47 K, z ostalim denarjem je pa nakupil na svoj račun gobe. Proti razsodbi je Serlić vložil ničnostno pritožbo na kasacijsko sodišče, češ, da je šlo za civilno pravno zadevo in ne za poverjenje. Kasacijsko sodišče je pa ničnostno pritožbo zavrnilo in potrdilo razsodbo ljubljanskega deželnega sodišča.

lj Razlogi deželnega odbora za odpuščenje paznika prisilne delavnice Bučarja. Prejeli smo: Deželni odbor vojvodine Kranjske je na podlagi disciplinarne preiskave proti pazniku Alojziju Bučarju po razpravi, izvršeni po določilu § 66. službene pragmatike za deželne uslužbence, v seji dne 25. oktobra 1913 izrekel sledečo sodbo: Alojzij Bučar je kriv, 1. da je dal objaviti v ljubljanskem dnevniku »Dan« z dne 21. julija t. l. članek pod zaglavjem »Roman iz ljubljanskega predmestja« in 2. da se je pajdašil s disciplinarnim potom odslovljenim paznikom Alojzijem Ljubičem, — in s tem učinil nečastna dejanja, vsled katerih je izgubil spoštovanje in zaupanje. Kaznuje se vsled tega po § 62. službene pragmatike z odpuščanjem iz službe. Od očitka, da je Alojzij Bučar v službi lagal — se oprosti. — Z ozirom na nedolžno rodbino obdolženega se tisti na roke žene Alojzija Bučarja izplača znesek, za katerega je bil obsojen vsled suspenzije prikrajšan od dne suspenzije do današnjega dne. Dalje se prizna rodbini Alojzija Bučarja do preklica — a nikakor dalje kot do 30. junija 1914 — milostna preskrbina v znesku dveh tretjin temeljne plače Alojzija Bučarja, plačljiva istotako na roke Bučarjeve žene. Zoper to razsodbo je dopustna pritožba na deželni zbor, ki pa nima odločilne moči. Razlogi: Deželni odbor se nima pečati z vprašanjem, če in v koliko so resnične navedbe obdolženca o dozdevni nadležnosti neke tretje osebe nasproti njegovi ženi ob času njegove odsotnosti v aktivni vojaški službi. Ne pripisuje pa v tem oziru navedbam obdolženca posebne verodostojnosti, ker se je dognalo, da to ni prvi slučaj, ko je obdolženec dvigal take vrste obdolžitve brez vsake resne podlage še proti neki drugi moški osebi. Deželni odbor se ima pečati zgolj z dejanji obdolženca samega, zaradi katerih se je uvedla disciplinarna preiskava. Očitano se mu je troje: 1. da je povzročil v ljubljanskem dnevniku »Dan« z dne 21. julija t. l. člančič »Roman iz ljubljanskega predmestja«, 2. da je v službi napram svojem predstojniku lagal in tako spravil njega in deželni odbor v zmotu, 3. da se je pajdašil s paznikom Alojzijem Ljubičem, ki je bil disciplinarno odslovljen. — A d 1. Deželni odbor smatra kot dokazano, da je Al. Bučar sam nalašč dal objaviti omenjeni članek v »Danu«. To prepričanje opira dež. odbor na ponovno lastno priznanje obdolženca napram svojem predstojniku ravnatelju prisilne delavnice, stotniku Dolencu, na dotično službeno vprašanje, zlasti pa še po izrecnem

priznanju obdolženca v disciplinarni preiskavi. Obdolženec je sicer v ustni disciplinarni razpravi začel svoje priznanje umikati in obdolženo dejanje tajiti, rekoč, da se je v preiskavi in v prejšnjih svojih izjavah lagal. Ta najnovejši zagovor je podal Alojzij Bučar na tak način, da se je deželni odbor moral prepričati, da si ga je Alojzij Bučar izmislil ali da je bil tako naučen, češ, s tem se odtegnem zaslužen kazni. To je tembolj jasno, ker se je polastilo slučajno javno časopisje neke vrste in ga obdelovalo s strankarskega stališča na zelo neukusen in zaviti način. S tem pa, da je Alojzij Bučar objavil omenjeni članek, je učinil nečastno dejanje, ki mu jemlje tisto spoštovanje in zaupanje, koje mora uživati, kdor hoče biti v dež. službi. Absolutno nedopustno je za vsakega deželnega uslužbenca brez izjeme stik z listom te vrste, kakor je »Dan«. Ta ljubljanski dnevnik je znan po umazanosti svojih tendenc, ki involvirajo špekulacije najnižje vrste na najslabše živinske instinkte zadnjih elementov prebivalstva, in ki merijo na to, kolikor mogoče podivjati in pokvariti ljudi, ki pridejo v dotik s strupeno atmosfero tega lista. Pohujšanje mladine je očitno na naloga tega lista. Tudi se odlikuje »Dan« po sistematično lažljivih napadih na deželno upravo in posebej še na vodstvo deželne prisilne delavnice, torej na ono upravo, ki je obdolženec ob času njegove izredne vojaške službe prostovoljno nakazovala polne službene prejemke, za kar bi moral biti obdolženec deželnemu odboru posebno hvalo dolžan. Poleg tega pa je notorično, da ta list kaže jasne veleizdajske tendence, ki že same po sebi izključujejo, da bi smel deželni uslužbenec glede na svojo službeno prisego imeti z njim kaj stika. Najbolj pa velja to za paznika deželne prisilne delavnice, ki nosi uniformo in ki je dolžan vzdrževati železno vojaško disciplino. Deželni uslužbenec, ki išče stika s takim listom, v svoji službi ne more biti na mestu! Poleg tega pa inkriminirani članek tudi sam na sebi zasluži najostrejšo obsodbo. V prvi vrsti take objave povzročajo hudo javno pohujšanje, drugič pa vsebuje članek še celo vrsto pavšalnih sumničnj, umazanih podtikanj in splošnih nizkotnih opazk na adresu, ki ni niti po lastnih trditvah obdolženca v nobeni zvezi z afero, ki ga je baje napotila za inkriminirano objavo. Niti eno niti drugo se ne strinja z dolžnostmi deželnega uslužbenca, ki je po službeni prisegi vezan varovati v uradu in izven urada ugled svoje službe. To dejanje je nečastno, je nepoštena pavšalna častikraja ter involvira nedopustno javno pohujšanje. Deželni uslužbenec, ki kaj takega stori, zgubi tisto spoštovanje in zaupanje, ki je za deželno službo neobhodno potrebno. — A d 2. V tej točki se je obdolženec oprostil, ker se je dvignil ta očitek le alternativno za slučaj, da bi deželni odbor verjel zagovoru obdolženca, ki ga je podal pri prvi ustni disciplinarni razpravi, da se je namreč proti ravnatelju Dolencu zlagal, ko je ponovno trdil, da je on avtor inkriminirane »Danovega« članka. Ta alternativa odpade vsled krivdoreka ad 1. — A d 3. Dokazano je po pričah Jeram, Fras in Miklavčič, ter tudi po lastnem priznanju obdolženca, da se v resnici pajdaši z odslovljenim paznikom Alojzijem Ljubičem. Ta je bil opetovano kot paznik discipliniran in končno z razsodbo z dne 28. avgusta 1910, št. 508/pr., disciplinarnim potom odslovljen iz deželne službe. Vzrok njegovega discipliniranja so bila nepoštena in nečastna dejanja, vsled katerih je izgubil spoštovanje in zaupanje. To je bilo vsi prisilni delavni znano, in če si upa obdolženec trditi, da ni vedel, zakaj da je bil Ljubič odslovljen iz službe, se zagovarja z očitno lažjo. Značilno je, da je bil Ljubič med drugim odpuščen ravno tudi zaradi članka, ki ga je objavil v listu »Jutro«, kateri list je bil kot predhodnik »Dana« istih tendenc kot ta zadnji in pisan v istem duhu. Pajdašnja z osebo te vrste je za aktivnega deželnega uslužbenca, zlasti za paznika prisilne delavnice povsem nedopustno, ker mu mora vzeti zaupanje in spoštovanje. — K a z e n se je določila z odpuščanjem iz službe, ker je Alojzij Bučar po svojem ravnanju izgubil vse zaupanje in spoštovanje in tedaj ne more več zavzemati mesta deželnega uslužbenca sploh, najmanj pa v prisilni delavnici, kjer mora vladati vojaška disciplina, zasnovana na neoporečeno medsebojno zaupanje in spoštovanje vsega osebja. Povdarjati je, da Bučar nad svojim dejanjem in početjem ni kazal najmanjše kesanja. Iz posebne milosti pa se je priznala rodbini obdolženca, ki je bil samo tri in pol leta v deželni službi, začasna preskrbina, da se mu s tem da prilika brez težav si poiskati drugo službo.

+ Zveza Orlov in Kranjska pod-zveza imata skupno sejo v četrtek ob 8. uri zvečer v posvetovalnici K. T. D.

Ij Šentpetersko prosvetno društvo opozarja na predavanje, katero bo v četrtek ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Predava g. deželni odbornik dr. Vlad. Pegan o veležanimivem predmetu.

Ij Aretacija izseljevalnega agenta. Včeraj je bil aretovan v Ljubljani agent Vrabec v trenotku, ko je hotel nekaj fantov, ki niso še prosti vojaščine, spraviti v Ameriko. Vrabec je »deloval« poseben v Beli Krajini, odkoder je mnogo fantov z njegovim posredovanjem šlo iz domovine. Vsekakor bo treba napram takim agentom strožje pazljivosti in večje strogosti. Nujno je treba, da tudi občinstvo na deželi oblasti in časopisje v boju proti izseljevanju podpira in takoj obvešča o delovanju takih agentov! Oblasti pa vsaj potem tudi vse store, da se takim agentom in z njimi zvezanimi zastopniki izseljevalnih družb onemogoči delovanje. Jako strogo so sedaj v tem oziru pričeli postopati na Tirolskem in Predarliskem. Danes smo dobili poročilo, da so na pro-gah Feldkirch—Bux—Bregenz—Marga-reten vsi vlaki pod strogim nadzor-stvom detektivov, ki vsak vlak pre-iščejo. — Kakor se nam poroča iz dežel-ne bolnice, so danes Vrabca prepeljali iz policijskih zaporov v deželno bolnico. Vrabec, ki je bil ves čas zdrav, da je le-tal po Beli Krajini za ljudmi, je nakrat postal bolan in na policiji so bili tako prijazni, da so ga poslali v deželno bol-nico. Do opoldne v bolnici niso mogli konstatirati, kaj je Vrabcu, ki pravi, da »ima notranjo bolezen«.

Ij Obravnava o žepni tatitci Ritter-jevi, ki je bila minul teden na sadnem trgu zasačena, ko je neki ženski izmak-nila iz žepa denarnico s 23 kronami, je izpadla, kakor je bilo pričakovati. Zen-ska se je branila in branila, a je kljub temu dobila 6 tednov zapor.

Ij Skupno vodstvo pivnih zalog bratov Reininghaus in Puntigamske pivovarne je prevzel g. Peter Hartmann.

Ij Aretirali so Fr. Doberleta ml., ki je zadnje čase bil zelo glasan in je kazal vse znake duševne nenormalnosti. Dolže ga veleizdajskih klicev.

Ij Na oklicih je g. Dominik Zaplotnik, c. kr. oficijal deželne vlade, z gščno. Ljud-milo Elsner.

Ij Hude posledice zobobola. Marija Pleiveis, 24 let stara služkinja pri mesariu Janežiču na Poljanski cesti, je včeraj šla k zobozdravniku, kjer si je dala izdreti dva zoba. Ko se je potem v vozu električ-ne železnice peljala domov, vrgla jo je božjast. Nezvestno služkinjo so prepelja-li v deželno bolnišnico, kjer se je šele dan-es nekoliko zavedla.

Ij Vlak ubil v Lattermanovem dre-voredu delavca Ivana Mandiča. Danes dopoldne ob 10. uri 15 minut se je pri-petila na progi južne železnice v Lat-termanovem drevoredu za Wetachovo vilo strašna nesreča. Delavcu brzojav-ne sekcije Ivanu Mandiču je naročil njegov delovodja gospod Franc Sou-dat, da naj obrezuje živo mejo ob progi južne železnice tam, kjer se meja dotika brzojavnih žic. Naročil mu je še, naj bo previden in da naj pazi na vlake. Ko se je pripeljal osebni vlak št. 73 na Brezovico, so pa s postaje Brezovica telefonirali železniškim ču-vajem, da naj takoj progo preiščejo, ker je kurjač osebnega vlaka zapazil, da je stroj pahnil v jarek poleg proge nekega moža. Železniški organi so ta-kaj hiteli preiskovat progo in so našli nekaj korakov proti postaji glavni ko-lodvor Ljubljana od kilometerskega znamenja mrtvega Ivana Mandiča. Le-žal je v jarku vznak, z lica mu je kap-ljala kri, brada in levo lice je bilo raz-bito, leva roka je zlomljena. Kako se je zgodila nesreča, nihče ne ve, ker ne-sreče nihče videl ni in je tudi kurjač šele zadnji hip, tam je namreč močan ovinek, mogel videti, da je stroj vrgel v jarek človeka. Mandič je bil zelo trezen človek, zanesljiv v službi. Osebni vlak št. 73 je ravno ob 10. uri 15 minut do-poldne (imel je namreč zamudo) vozil tam, kjer se je zgodila nesreča, proti Trstu in se je tam križal s tovornim vlakom št. 858. Ko je odpeljal tovorni vlak, je stopil Mandič na tir, med tem je pa pripeljal osebni vlak, katerega rajnik na ovinku ni mogel videti in je oplazil po glavi Mandiča. Močan zračen pritisk je vrgel Mandiča v jarek. Ose-bni vlak najbrže zato ni takoj obstal, ko je kurjač nesrečo opazil, ker je bil vlak že daleč od kraja nesreče, praden je mogel kurjač strojevodjo o nesreči ob-

vestiti. Policijska komisija je mogla so-mo še konstatirati Mandičevo smrt. Rajnika so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Zapušča ženo, ki je delav-ka v tobačni tovarni, in dvoje otroči-čev. Delavci brzojavne sekcije so za slučaj bolezni zavarovani v ljubljanski okrajni bolniški blagajni, za slučaj nez-god pa pri delavski nezgodni zavarov-alnici. Vsi, ki rajnika poznajo, izjav-ljajo, da je samoumor izključen.

Ij Sestanek prijateljev godbe. Opo-zarja se na sestanek, kateri se vrši jutri v sredo zvečer ob 8. uri v restavraciji Auer.

Ij Umrli so v Ljubljani: Fran Zavo-lovšek, posestnik, 53 let. — Apolonija Hrovat, delavka, 46 let. — Marija Ko-sec, delavka, 71 let. — Tomaž Kunc, posestnik, 43 let. — Marka Zupančič, krojač, 50 let. — Marija Borštnar, užit-ka, 63 let. — Fran Potočar, premo-gar, 67 let. — Josip Bučar, sin železni-škega uslužbenca, 3 leta.

12 GRKOV OBSOJENIH NA SMRT.
Carigrad, 28. oktobra. Vojno sodišče v Malgari je obsodilo 12 Grkov na smrt. Grški patriarh pri porti posreduje, da bi obsojence pomilostili.

Zadnje vesli.
DRŽAVNI ZBOR.
Rusinska obstrukcija.
Dunaj, 28. oktobra. V današnji seji dr-žavnega zbora je bila končana speciana debata o davku na šampanjec. Komaj se je debata pričela, je poslanec dr. Stölzel predlagal konec debate. Ob generalna govornika Niedrist in dr. Friessler sta se odpovedala besedi. Nato je sledila cela vr-sta »stvarnih popravkov« Rusinov. Prvi je govoril dolg obstrukcionistični »stvarni popravek« Rusin dr. Levicki, nakar so Rusini predlagali konec seje. Ta predlog je bil odklonjen. Obstrukcijski »stvarni po-pravki« Rusinov trajajo dalje.

AVDIJENCE PRI CESARJU.
Dunaj, 28. oktobra. Cesar je imel dan-es daljši pogovor z ministrskim predsed-nikom, nakar je sprejel bivšega angleške-ga poslanika v poslovljni avdijski.

PODODSEK DRŽAVNOZBORSKE
»NEMŠKE NARODNE ZVEZE« ZA
NEMŠKO - ČEŠKO VPRAŠANJE.
Dunaj, 28. oktobra. Nemškonarodna zveza je izvolila pododsek, ki naj se peča z nemško-češkim vprašanjem.

SMRTNA OBSODBA RADI ŠPIONAŽE
V ZAGREBU.
Zagreb, 28. oktobra. Tukajšnje vojno sodišče je obsodilo ruskega vohuna Jana Poop-Köppa, ki je od leta 1912 po nalogu ruskega generalnega štaba kot agent za kemične preparate potoval po Hrvaškem in zbiral date za ruski generalni štab, na smrt na vesaljih. Preiskava je dognala, da je eksistirala cela zveza ruskih špionov na Hrvaškem, med katerimi so bili najdelav-nejši Brabura, Beram in Popp. Ker je de-lovanje Poppovo bilo v času, ko je naj-manjši tak prestopek bil kaznovati s smrtjo, bo Popp že novembra obešen, ako ne bo pomiloščen.

BAVARSKI PRINC REGENT PROGLA-ŠEN KRALJEM.
Monakovo, 28. oktobra. Proglašenje bavarskega princ regenta za bavarskega kralja Ludovika III. je gotova stvar. Vse deželnozbornske frakcije so se v tem zdru-zile.

PROTISRBSKA ZAROTA NA BUL-GARSKEM?
Belgrad, 28. oktobra. »Politika« ob-javlja pod naslovom »Zarota proti Srbiji« članek, v katerem trdi, da je v Sofiji usta-novljeno tajno revolucionarno društvo, ki ima odlične bulgarske političarje, med drugimi tudi bivšega ministrskega pred-sednika Gešova, za člane. Društvo hoče v osvojenih srbskih krajih neprenehoma iz-zivati nemire in organizirati atentate v Stari Srbiji. Tudi na ruskega poslanika v Belgradu, Hartwiga, da je sklenjen aten-tat. Bulgarska vlada baje podpira to dru-stvo.

BULGARIJA IŠČE POSOJILA.
Sofija, 28. oktobra. Bulgarija poizve-duje v Berlinu, ako bi dobila posojila pri Nemški banki.

MEJA MED TURČIJO IN BULGARIJO.
Carigrad, 28. oktobra. Danes so pri-čeli s trasiranjem turško-bulgarske meje pri reki Resvaja ob Črnem morju.

NOVA BALKANSKA KONSTELACIJA.
Carigrad, 28. oktobra. Dnevnik »Taz-vir-i-Efikar« poroča, da je grški ministr-ski predsednik Venizelos izrazil nado, da se po sklepu miru s Turčijo sklene zveza s Srbijo in Črnogoro, v katero se povabi tu-di Turčijo pod pogojem, da bodo zavezniki branili turško posest v Evropi proti vsa-kemu napadu. Venizelos se bo po sklepu mira podal v Carigrad.

SLAVNOSTI V BRUNŠVIKU.
Brunšvik, 28. oktobra. Slovesen vhod vojvode in vojvodinje brunšviške se vrši 3. novembra.

NOVO STRAŠNO OROŽJE.
(Strah s S-zarkij.)
London, 28. oktobra. V angleškem vojnem pristanišču Portsmouth so vče-raj preizkusili novo, strašno orožje s S-zarkij, s katerimi je mogoče, da se povzroče skozi zrak na daljavo eksplo-zije na telesih, ki se premikajo. Angle-ška mornariška uprava je žrtvovala staro vojno ladjo, na katero so iz da-ljave 12000 metrov namerili S-zarke. Na ladji so S-zarkij povzročili eksplozijo, ki je ladjo v eni sekundi v razvalino izpremenila.

Razne stvari.
Sufražetke in dijaki. Iz Bristola poro-čajo: Sufražetke so bile pred par dnevi za-žgale stavbo, kjer so bila nastanjena šport-na društva univerze v Bristolu. Dne 24. t. m. so se vseučiliščniki maščevali. Šli so pred hišo, kjer je urad organizacije sufra-žetk, pobili šipe ter znosili pohištvo na ulico, kjer so ga zažgali. Mnogoštevilni gledalci so početje dijaštva odobraval.

Redlov brat hoče izpremeniti priimek.
Z Dunaja poročajo, da je brat bivšega pol-kovnika Redla, svetnik v ministrstvu za javna dela Henrik Redl, zaprosil, da sme izpremeniti svoj priimek v Reinold.

Važna iznajdba. Poštini kontrolor Ivan Pospišil v Pragi je konstruiral šolsko klop, ki se da na zelo enostaven način izpremeniti v posteljo. Iznajdi-telj je svoje delo razkazal pristojnim vojaškim oblastim na Dunaju in v Be-rolinu. V balkanski vojni se je namreč izkazala vsled pomanjkanja ležišč za ranjene vojake velika zapreka pri usta-navljanju začasnih bolnišnic. Temu ne-dostatku bi se dalo od pomoči z uvedbo novokonstruiranih šolskih klopi, tako da bi se šole v potrebi lahko takoj iz-premenile v bolnišnice. Poleg navede-nega bi pa te klopi tudi dobro služile ob prenočevanju večjih množic po-vo-dom raznih slavnosti ali podobnih priredb. Iznajdba je patentirana sko-ro v vseh večjih državah.

Amerikanci proti sufražetkam. Iz New Yorka poročajo, da so oblastnije pre-povedale prodajanje lista »Sufražetka«, ki ga je gospa Pankhurst na tisoče izvodov pripeljala v Ameriko. Amerikanski listi odobravajo to odločbo, češ, da gospa Pank-hurst izrablja gostoljubnost Združenih držav.

Iz slovanskega sveta.
Zahvala turških vojnih vjetnikov Bulgariji. Iz Sofije poročajo, da je 1250 turških vojakov, ki so bili vjeti v Sofiji, pred odhodom iz Burgasa poslalo car-ju Ferdinandu brzojavko, v kateri se mu zahvaljujejo, da se je z njimi za časa vjetništva na Bulgarskem tako lepo postopalo.

— Domagojec Nikola švigir oproščen obtožbe zaradi upora. Budimpešta, 22. ok-tobra. Kraljeva kurija je v svoji seji opro-stila svečenika Nikola švigira obtožbe za-radi hujškanja k uporu, česar se ga je dol-žilo, ker je v Medjumurju govoril proti mažarski državi.

— Bolezen dr. Jana Podlípnyja, predsednika češkega narodnega sveta se je v zadnjem času obrnila na bolje. Bolnik se je v Francovih varih zelo okrepal, vendar pa radi revmatizma še ne more zapustiti sobe. Vendar pa je upati skorajšnjega ozdravljenja.

Proti sprejemu ruskih dijakov v praško češko univerzo. »Czas« poroča, da je odklonil dekan praške češke me-dicinske fakultete profesor Janosek do 100 ruskih dijakov, večinoma, judov, ki so se hoteli vpisati na medicinsko fa-kulteto, ker ruska zrelostna izpričevala ne izkazujejo klasifikacije pouka v ve-rouku.

Ravnokar je izšla pod naslovom »Der König, dem alle leben.« Aller-seelengedanken vom Prohaszka. Cena 1 K 44 vin. (vezano).

Krasna zbirka premišljevanj o trp-ljenju, življenju in stremljenju vernih duš v vica. Ker se ravno bliža praznik vseh svetnikov, to knjigo vsem prav to-plo priporočamo.

Dobi in naroča se v

»Katoliški Bukvarni v Ljubljani.«

Tržne cene.
Cene veljajo za 50 kg.
Budimpešta, 28. oktobra 1913.
Pšenica za april 1914. . . . . 11.30
Rž april 1914 . . . . . 8.91
Oves april 1914 . . . . . 7.41
Koruza za maj 1914 . . . . . 6.27

Rogaški
vrelce. Dietetična namizna pijača s obilno ogljikovo kislino. Pospešuje prebavo in izmenjevanje.
Zelo koncentriran medicina-len vrelce, priporodljiv pri kroničnem želodčnem kataru, zaprtja, Brightovih ledicah, vrančnik oteklinah, jetrnih tuda, slati, anovoltizmen-kih boleznih, kataris dihalnih organov.
Zdravilo vrelce največje vsebine svoje vrste. Zlasti uporaben pri kroničnem drevesnem kataru, obstopa-ciji, žolčnih kamenih, tolašici trganju, sladkovni bolezni

Najmočnejši
prirodni vrelce magnezijo-glauberske soli

Zaloga:
Mihael Kastner in A. Šarabon, Ljubljana.

Odda se za takoj 3316

stanovanje
z 2 sobama, kuhinjo, shrambo ter nekaj vrta v Zeljarski ulici št. 4.

Franca Penca iz Mokronoga prosi g. **Franca Grmovnika**, naj se **nemudoma oglasi** pri njem radi važnega pričevanja v kupčijski zadevi. — Potne stroške mu povrne. 3313

In hoc signo vinces!

Novo!

V tem znamenju bodeš zmagal!

Ta slika ima tudi slovenske napis.

Novo!

Predvajanje te velikanske zgodovinske zgodbe

od petka 7. do četrta 13. novembra.

Velikanski cirkuški prizori. Izpreobrnitev h krščanstvu. Trpinčenje kristjanov. Cesar Konstantin sprejme krst. Prikazen sv. križa. Bitka pri Laksa Rubra. Angeli se prikažejo in strašijo poganške bojovnike. Cesar Konstantin porazi Maksencija.

Solski mladinci priporočljivo.

3222

Pivovarna bratov Reininghaus in Puntigamska pivovarna v Gradcu

naznanjati slavnemu občinstvu da se nahajati njih centralni zalogi od zdaj naprej

v Ljubljani, Martinova cesta št. 28.

Telefon št. 90.

3315

U kinematografu IDEAL v Ljubljani

Predstava traja 2 uri. Vsak dan od 1—3, 3—5, 5—7, 7—9, 9—11.

V nedeljo tudi ob 10 1/2 zjutraj.

7 dni!

Cene: K 1.90, 1.60, 1.30, 1.—, —.60.

7 dni!

Po svetu.

Podraženje živil v Severni Ameriki. Iz statistike delavskega urada v Washingtonu je razvidno, kako naraščajo v Ameriki cene živil. V zadnjih desetih letih so se cene živil zvišale od 19 do 118 odstotkov. Statistika je bila vzeta 15. aprila t. l. v 39 industrijskih mestih. Primerjava te statistike s statistiko iz desetletja 1890 do 1899 pokaže sledeče odstotno zvišanje cen: Govedina 81,6, svinjina za peči 118, slanina 112,9, junjat 78,1, zabela 66,8, kuretnina 79,7, moka 27,2, jajca 26,4, surovo maslo 61,3, mleko 39,2. Cena sladkorja se je znižala za 7,3 odstotke. Od 1. aprila 1912 do 1. aprila 1913 so odstotne cene takole poskočile: Govedina 16,6, slanina 17,2, zabela 14,6, surovo maslo 8,7, svinjina za peči 17,5, junjat 14,7, kuretnina 9,8, mleko 4,9. Cena premoga se je zvišala v zadnjih 10 letih za 7 odstotkov.

Mož z 28 ženami. Veliko zabavo je povzročil 21. t. m. dopoldne dunajskega občinstvu neki mož, ki je na hernalški glavni cesti blizu remize cestne železnice splezal na neko drevo in se začel slačiti kot doma. Zbralo se je seveda takoj na stotine ljudi okoli čudaka. Na vprašanje spočetka ni dal nobenega odgovora. Šele ko ga je neki policijski stražnik vprašal, kaj dela na drevesu, je majaje z glavo odgovoril: »Saj vidite, kaj delam. Spat grem; ako bi vi toliko delali kot jaz, bi bili tudi utrujeni.« — Pozivu, naj takoj spleza z drevesa, se ni odzval in je odgovoril: »Ja, kaj pa mislite? Sem vesel, da sem prišel gor in našel miren kotiček, kamor moja stara ne more splezati!« Ponovnemu pozivu v imenu zakona, naj gre z drevesa, se tudi ni odzval. »Kaj pa hočete pravzaprav od mene?« je zakričal razjarjen z drevesa. »Ali nimam 24 ur časa za zglastev na policiji?« Buren smeh množice ga je podkrepil v njegovem »pravem naziranju«. Policaju je bilo to odveč. Naprosil je nekega šoferja, naj porine svoj avtomobil pod drevo, splezal nato na streho avtomobila in zbežal iz vej čudaka, ki je telebnil razočaran v pripravljene roke spodaj stoječe množice. Moža, ki je bil očitno umobolen, so odpeljali na policijski komisariat ter so ga pozneje oddali v psihiatrično kliniko. Identičen je z nekim zidarskim pomočnikom.

Konec čudaka. Peterburški listi poročajo sledeče o žalostnem koncu čudaka, ki je bil knežjega rodu. Knez Čegodajev, star nad 70 let, je živel že več let v Peterburgu v zelo ubožnih razmerah. Oblačil se je v naravnost neverjetno umazane cape in bival v skrajno zanemarjenem in umazanem stanovanju, v katero pa razen njega ni imel nihče vstopa. Živel se je z ostanki jedil, ki jih je nakupoval za par kopejk. V sobi kneza je stal lep glasovir, ki ga je pa rabil za posteljo. Spal je na njem, pokrit s srardečimi cunjami. Kako se je ta skopi knez seznanil z mlado vdovo, po imenu Černova, ni znano, kakor tudi ne, kako si je ona pridobila knezovo zaupanje. Vsekakor pa je živel zadnje mesece v stanovanju Černove, in sicer v ravno taki zanemarjenosti, kot svoječasno. Stari knez je končno zbolel in umrl, poprej pa je napravil popolnoma pravilno oporoko, v kateri zapušča vseh voje premoženje sorodnikom vdove Černove. To oporoko hočejo pa sorodniki Čegodajeva ovreči. Govoriti se je začelo vsakovrstne stvari o vzroku smrti in so končno mrtveca tudi sodnijsko izkopali. Časopisi so začeli pisati o milijonski dedščini kneza in opisovati Černovo kot zvičajno žensko. Kakšne smrti je Čegodajev umrl, bo zdravniška preiskava pač dognala. Da pa končno umrje 70letni človek, ki je živel skrajno nehygienično, pač ni nič izvanrednega, kakor tudi ni izvanredno, da zapusti kdo svoje premoženje kaki tuji osebi. Poleg tega pa knez tudi ni zapustil milijonov, temveč samo kakih 50.000 rubljev, ki jih bo pač Černova kljub ugovoru sorodnikov dobila. V Peterburgu je pa ta afera, ki so jo znali izkoristiti iznajdljivi čudaki, senzacija prve vrste.

Evropejke v haremi. Angleški raziskovalec tujih dežel Foster Fraser je nedavno opozoril javnost na to, da se v haremih perzijskih in drugih orientalskih velikašev nahaja mnogo belih žen. Za primer navaja nesrečno usodo neke Angležinje, ki je veliko let zdihovala v nekem perzijskem haremu. Neki perzijski velikaš iz spremstva šaha Nasr-ed-Dina se je seznanil z njo o priliki šahovega obiska v Londonu. Zasnubil jo je in poroka se je vršila po katoliškem obredu. Nato je Angležinja v spremstvu sestre sledila Perziju v njegovo domovino. Prišedši v Perzijo, jo je mož takoj vtaknil v svoj harem, kjer je šele izvedela, da ima Perzijec že več žena. Pomagati si pa ni mogla, ker je bila zaprta v haremu in popolnoma ločena od zunanjega sveta.

njega sveta. Čez več let je Perzijec umrl in Angležinja se je hotela vrniti na Angleško, toda šele po večmesečnem velikem trudu se ji je s pomočjo soproge nekega angleškega diplomata posrečilo doseči osvoboditev, a tudi tedaj le pod pogojem, da se bo vrnila, kakor hitro bo njen sin 16 let star. Kasneje se je na Angleškem zopet poročila. Fraser pravi, da, kolikor je njemu znano, zakonske zveze Evropejke z Orientalci skoro nikdar nimajo srečnega konca. Pripoveduje o neki drugi Angležinji, ki se je poročila z nekim Siamcem. V Siamu se je mož kmalu ločil od nje, da bi se po treh mesecih po siamski postavi lahko poročil z drugo. Vrnila se je na Angleško, kjer pa postavno velja za poročeno in se torej ne more v drugo poročiti.

Mož z 28 ženami. Jud Kramer v Lodzu na Ruskem je dosegel rekord zakonov. Z 20 leti se je prvič poročil z mladim dekletom. Čez par mesecev jo je zapustil in se podal po svetu. V vsakem mestu je dobil drugo nevesto in ženo. V kratkem je število soproge naraslo na dvanajst. Tedaj je policija zvedela za čudaka in ga začela iskati. On pa jo je odkuril v Ameriko, kjer je nadaljeval svoje »specialiteto«. Tam se mu je posrečilo dobiti še 16 žena. Slednjič ga je doletela usoda. Sodišče je sicer razsodilo, da ni odgovoren za svoja dejanja, poslalo ga je pa v domovino k prvi ženi. Vsi drugi zakoni so razveljavljeni.

1500letnica armenskega abecednika. V Tiflisu se je pričelo 24. t. m. slavlje, ker se je pred 1500 leti iznašla armenska abeceda; pred 400 leti se je pa natisnila prva armenska knjiga.

Vihar pognal železniški voz, ki povozil 14 oseb. Na tovorni postaji v Waldenburgu je silovit vihar pognal v dir železniški voz, ki je dirjal po progi in ob nekem železniškem prelazu zavozil v nek električen voz, v katerem so delavci se vozili. 14 oseb je bilo usmrčenih.

Naravna

Bilinska kislá voda

najbogatejši alkalični (natron - lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pijača. O vrednosti bilinske izvolite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Prodajalka

mešane trgovine, z dobrimi spričevali, večša slovenskega in nemškega jezika, želi službo takoj ali pozneje. — Naslov pove upravnistvo „Slovenca“ pod „Štev. 3306“. (Znamka). 3306

Konfekcija

za moške, ženske in otroke v veliki izbiri po zanesljivih stalnih cenah v podružnici trvdke R. Miklauc

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo štev. 3, (Medena ulica).

Poseben oddelek I. nadstropje Cenik na zahtevo brezplačno in poštne prosto. 2622

! Odkar zajtrkujem in južnam ! sladni čaj

ne maram za noben drug zajtrk in se čutim zdravega, močnega in prihranjen polovico denarja v gospodinjstvu tudi na mleku in sladkorju. Za dojenčke ni boljšega redilnega sredstva. Take pohvale dohajajo vsak dan pri zopetnih naročilih Trnkoczy-jevega sladnega čaja, znamke SLADIN - prvi izdelovatelj, lekarnarju Trnkoczy v Ljubljani zraven rotovža, kateri je vzgojil s sladnim čajem svojih 8 zdravih otrok. Po pošti najmanj 5 zavitev K 4 —, poštni zavitek 5 kg po 15 zavitev K 10 — franko. Zavitek 1/2 kg po 60 vin. tudi pri trgovcih. Glavne zaloge na Dunaju: v lekarnah Trnkoczy, Schönbrunnerstrasse 109, Radeckypfatz 4, Josefstädterstrasse 25. V Gradcu: Sackstrasse 4. 109

Samotok rdeče desertno vino s Pelješca

1/2 litra 46 h, 5 litrov z dostavo 4*60 K. 3247
Vinska trgovina M. ŽERJAV, Strojarska ul. 32, Ljubljana.

Tajnik in knjigovodja

z večletno prakso, popolnoma verziran v vseh knjigovodskih in posojilniških poslih, želi premeniti službo. Ponudbe pod »Stalen«, poste restante, Ljubljana.

500 K

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12/160 Ogrsko

Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože tekem 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin Ríamázilo. — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 336

Avtomatična past!

Za podgane K 4 —, za miši K 240, ujame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Past za šurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče šurkov v eni noči, a K 240. Povsod najboljši uspeh. Pošilja po povzetju Franc Humann, Dunaj, 2. Berlir, Aloisgasse 3/24. Mnogo pohvalnih pisem. Pred manj vrednimi ponarejanji se sviri. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23.446.

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4. Privatno zdravilišče za notranje in kirurške bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Dergano, primar. I. kir. odd. dež. boln.

Dobro vino

v kmečkih kletah posreduje in garantira za pristnost Kašteljsko Društvo, Kaštel, pošta Buje, Istra. 3004

Kolesarji, zahtevajte

v svojem lastnem interesu nemudoma prvi slovenski bogato ilustrovani cenik 1913, koles in posameznih delov, ki je pravkar izšel, brezplačno in poštne prosto. Preglejte istega pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana

Dunajska cesta št. 9 — 12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža.

Zamaške

iz probkovine za steklenice in sode v vseh velikostih in kakovostih za vinotrčce, pivovarne, založnike piva, izdelovalce likerjev, lekarnarje, drogistje, mineralne vrelce in spec. trgovine izdeluje trdka

Jelačin & Ko., Ljubljana.

Edino domače podjetje te stroke na jugu monarhije. — Električni obrat. — Direktni uvoz probkovine iz Španije in Portugalske. — Zahtevajte cenik in vzorce! — Zaloga raznovrstnih stanjolihih kapsljev za steklenice. 3196 12—1

C. kr. ministrstvo za deželno brambo na Dunaju.

K dep. XII., štev. 4880 iz 1913.

Objava glede dobave topničarskih potrebščin za c. kr. deželno brambo.

Ministrstvo za deželno brambo namerava oddati za potrebo leta 1914 dobavo različnih topničarskih potrebščin in opravnih predmetov potom javnega razpisa, in vabi tem potom k vlaganju pismenih ponudb, ki naj se vložijo najkasneje do 20. novembra 1913 ob 10. uri dopoldne pri imenovanem ministrstvu (vložni zapisnik).

Dobavo zadevajoča objava iz katere se lahko posname vrsta in število predmetov, ki jih je dobaviti, predpisi glede vložitve ponudbe in splošni dobavni pogoji, je bila že v polnem obsegu objavljena v dnevniku „Slovenec“ dne 25. oktobra 1913, štev. 246.

Dunaj, v oktobru 1913.

Od c. kr. ministrstva za domobranstvo.

Moderne srajce, bele in barvaste

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste in vse druge vrste, z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice itd., vse v največji izbiri in najboljši kakovosti

po zelo skromnih in stalnih cenah v modni in športni trgovini

P. MAGDIĆ, Ljubljana

nasproti glavne pošte.

3032